

oteca
Sibiu

205
226

bb.

Index

Materiae di Controvers.
Lij expositarum.

Baptismus	1
Confirmatio	7
Poenitentia	9.
Eucharistia	15.
Communio	23.
Sacrificium Missae	26.
Extrema Unctio	30.
Ordo	32
Matrimonium, et Celibatus	37.
Cultus Sanctorum	43.
Cultus Imaginum	50
Cultus Reliquiarum	54.
Purgatorium	59.
Indulgentiae	64
Ieiunium	67
Ceremoniae	70
Reprobatio et Libe. rum arbitrium	72

Index.

Fides, et bona opera -- 76.

Scriptura Traditio,,

Index Controversiarum. -- 80.

Ecclesia Vera -- -- 88

Visibilis -- -- 90

Una -- -- 93.

Sancta -- -- 96

Catholica -- -- 100.

Infallibilis -- -- 106

Successio Pastorum. 103.

Extra Ecclesiam non

Est Salus. -- -- 110.

Dilemmata X.

THEOLOGIA POLEMICA

D I S T R I B U T A

AB R. D. PETRO VIZI

Nobili Siculo Transil. è Sem.

Cler. Alum. Aporiano, Philos.

Baccalaureo cum Universam Philoso-
phiam propugnaret.

P R Æ S I D E

R. P. STEPHANO KAPRINAI

è Soc. JESU, Philos. Doctore,

& in Universit. Claudiopolitana

PROFESSORE SENIORE.

ANNO M. DCC. LI.

Convent libm

37 CLAUDIOPOLI,

TYPIS ACADEMICIS SOCIET. JESU,

ANNO M. DCC. LI.

1737

SPECTABILI
AG
MAGNIFICO DOMINO
GEORGIO
THOROCZKAI

DE TOROCZKO

VIRO

Vetusta jam inde à Bela IV. Re-
ge Nobilitate, Prisca in Deum
Pietate, Catholicæ Religionis studio
Clarissimo

MOECENATI OPTIMO.

DEDICATIO.

Theologiam Polemicam
præcipuas fidei controver-
sias complectentem breviter scripsit
Wolfgangus Bossani Jesuita Un-
garus ;

garus. *Hanc Cassoviæ, primùm editam; Nos impendiis multa parte Tuis in lucem protulimus, par erat, ut partus recens editus (sunt libri totidem veluti liberi) Tuo Spectabilis Domine Nomini inscriptus, Te suum tanquam filius Parentem in ortu gratus primùm salutaret.*

Theologia Polemica Fidei Catholicæ, columnæ illius inconcusæ, veritatem frustra ab Adversariis labefactari tentatam fortiter tuetur. Magnam Tu Spectabilis Domine illius proferendæ curam habes. Testatur id Tuum ardens studium, quo in avito Familiæ Tuæ castro (Thoroczko) extirpatis Christi, Veri ac Æterni Dei, hostibus Religionem Catholicam proferre curas, quam loci incolæ igne nisi & flammis, ab Joanne Sigismundo Zapolio Sociniano Princip-

cipe tertium injectis, adacti abjurarunt. Tu Spectabilis Domine saniora secutus consilia, ignem pariter in castrum Tuum injicis, qui ardeat; sed non comburat, Viros nempe Apostolicos, qui agrum Domini diviniore igne succensum à sentibus perpurgarent. Eapropter Religiosissimos è Divi Francisci Familia Patres in Castrum Tuum illatos exstructo eleganter Templo ac Domicilio stabilivisti.

Erit certè Tuæ hujus operæ pretium, quod Christus, Verus ille ac Æternus Deus, Tibi reddet Spectabilis Domine maximum. Tu interea hoc opusculum benevolus suscipe, mèque Tuos inter clientes, ultimum saltem, habe. Vale, ac Religionis Catholicæ bono Optimus Senex diu vive.

THEOLOGIA POLEMICA.

Præcipuas Fidei Controversias
Continens.

CONTROVERSIA I.

*De Baptismi necessitate, & ejus
effectu.*

L*Aicus A catholicus.* In propositionibus inter nos Amice Catholice controversis facile princeps est de Baptismo. Noster igitur sensus est, & nominatim Calvini recentiumque Ariarum opinio, omnes filios fidelium ab utero nasci sanctos, & hæredes vitæ æternæ, ac proinde salvari posse sine Baptismo, ut habet Calvinus in antidoto Concil. Trid. Sess. 6. c. 5. Nonnullorum prætereà è nostris sensus est, reprobos esse omnes infantes natos ex illegitimo thoro, uti & ex parentibus infidelibus, adeoque hos à baptismo rejiciendos, utpote incapaces effectus ab eo provenientis, ut patet ex Synodo

Vilnenſi Anno 1589. die 11. Martij. à noſtris celebrata.

Laius Catholicus. Noſter è contra omnium ſenſus eſt, omnes univerſim homines naſci filios iræ tam à parentibus fidelibus, quàm infidelibus; conſequenter ſine baptiſmo vel fluminis, vel fluminis vel ſanguinis nullum ſalvari poſſe. Quoad alteram propoſitionis partem ſentimus omnem verè hominem eſſe capacem æternæ ſalutis, & regenerari poſſe in hæredem vitæ æternæ, à quibuſcùnque tandem parentibus naſcatur.

Theologus Catholicus. Scripturâ, Ratione, & Patrum textibus ut video mihi reſolvendus eſt ſtatus Quæſtionis inter vos ortæ,

I.

Reſolvo igitur 1mò. Nullum ſalvari poſſe, niſi baptizatum vel in, re vel in voto. Probat 1mò. Omnes infantes ſeu demùm à parentibus fidelibus ſeu infidelibus veniant, naſcuntur in peccato originali, adeoque filij mortis, iræ, & damnationis, ergo omnes indigent baptiſmate. Antecedens probatur ex Scriptura, ſic Job. 14. v. 4. dicitur: *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine?* ſuper quem textum SS. PP. & nominatim S. Auguſtinus ex ſeptuaginta Interpretum verſione ſic olim commentatus eſt: *Nemo mundus à ſorde, nec infans, cujus eſt unius diei vita ſuper terram.* Quæ autem iſta macula poteſt eſſe inficiens

ciens unius diei infantes, nisi quæ per viam feminalem ab Adamo in omnes posteros propagatur? juxta illud Pauli Rom. 5. v. 12. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Item 1. Cor. 15. v. 22. *In Adam omnes moriuntur,* ubi nulla fit mentio & exceptio parvulorum à parentibus fidelibus natorum. Sic expressè dicit idem Apostolus *naturà omnes fuisse filios iræ* Eph. 2. v. 3. *Erasmus naturà filij iræ, sicut & ceteri.* Sed Paulus Apostolus fuit fidelis? imò prædestinatus, ergo non tantum proles infidelium, sed etiam infidelium nascuntur in peccato originali. Item 2. Cor. 5. v. 14. *dicit omnes esse mortuos,* & Gal. 3. v. 22. quòd omnia concluderit *Scriptura sub peccato,* atqui non sub actuali, utpote cujus parvuli pro suo statu sunt incapaces, ergo, sub originali.

Probaturn jam Consequentia. Quia aliàs nisi per baptismum nemo potest effici Filius Dei ex filio iræ, ut clarè Christus asserit Joan. 3. v. 5. *Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum DEI.* ubi particula *nisi* significat universaliter nullo excepto. Item v. 7. *Oportet vos nasci denuò,* causam verò subnectit: *quia quod inquit natum est ex carne, caro est,* quasi dicat: Qui nascuntur ex Parentibus per carnalem generationem, nascuntur filij iræ & corruptionis.

nec possunt salvari, nisi renascantur ex Deo per baptismum.

Quòd porro baptismus in voto, sub cuius nomine venit contritio, iustificet, præter SS. PP. communem sensum, patet ex Luc. 3. v. 3. ubi pœnitentia baptismus appellatur. Item Ezech. 18. v. 17. dicitur seriò pœnitentem *vivificare animam suam*. De baptismo sanguinis seu Martyrioidipsum habetur; suam enim mortem & passionem Dominus appellat baptismum Marc. 10. v. 39. Item vocatur summa dilectio Joan. 15. v. 13. Quia igitur secundùm scripturam ex libera & gratuita ordinatione Dei dicentis: *Ego diligentes me diligo* per actum contritionis perfectæ acquiritur dilectio, quæ utique præsupponit Gratiam sanctificantem, sequitur manifestè, dubium esse non posse, eam in defectu baptismi fluminis omninò sufficere.

Neque dic: imò. Christus Math. 28. v. 19. iussit prius doceri; quam baptizari homines: *euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos* &c. Item Marci 16. v. 16. prærequirit fidem: *qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit*; sed infantes non possunt doceri, nec credere, ergo nec utiliter baptizari. &c. Etiam infantes adferunt fidem si non in propria, certè in aliena Patrinorum, aut Ecclesiæ persona. Unde sicut peccarunt in altero; ita credunt in altero. Ceterùm Christus hic locutus fuit de adultis baptizandis, qui instructionis & fidei actualis propriæ capaces sunt ut patet ex contextu.

Neque

Neque dic: 2dò. ergo pariter Christus intellexit solos adultos esse baptizandos. R. Nego sequelam: quia 1mò. Christus Joan. 3. universaliter pronunciavit. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest intrare in Regnum DEI.* ubi nullum exceipit. quia 2dò. cum infantes nati sint filij iræ, ut in resolutione probatum est, ergo ne casu quo sic moriantur, baptizari debent, ut tanquam *filij DEI* decedant.

Neque dic: 3tid. Liberi fidelium 1. ad Cor. 7. v. 14. vocantur *Sancti*; infidelium verò *immundi* ergo liberis fidelium non est necessarius baptismus. R. Liberi fidelium appellantur *Sancti* non propter Sanctitatem internam & munditiam cordis; sed quia in Ecclesia nati aditum habent ad Baptismum, quo interius Sanctificantur, item quatenus ex thoro legitimo nati sunt, atque adeo *Sancti* vocantur Sanctitate Ecclesiastica & Civili, non spirituali: alias enim etiam Vir infidelis quem ibidem Paulus dicit Sanctificari per mulierem fidelem foret Sanctus Sanctitate interna & Spiritualis.

II.

Resolvo 2dò. Etiam infidelium proles ut & ex illegitimo thoro natos esse capaces tum baptismi, tum etiam gloriæ æternæ. Probatur 1mò. Quia Deus non est acceptator personarum Act. 10. v. 34. 2dò. Gal. 3. v. 28. Apostolus Judæum æquè ac Græcum computat in

numerum filiorum Ecclesiæ. 3^{ti}o. *DEUS vult omnes salvos fieri* 1. Tim. 2. v. 4. atqui & hi illegitimo thoro nati sunt non minùs personæ humanæ, sunt Græcis veteribus & adhuc gentilibus pares, sunt ij in quos DEI universalis voluntas salvandi omnes homines tendit, cùm pro his non minùs ac cœteris etiam Christus sit mortuus, ergo & hi sunt capaces baptismi & gloriæ.

III.

Resolvo 3^{ti}o. contra Lutherum & Calvinum &c. per baptismum tolli quicquid rationem peccati habet. Probatur 1mo. præter textum supra ex Joanne citatum, ubi dicimur per baptismum regenerari, ex Ezech. 36. v. 25. *Effundam super vos aquam mundam & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* Item Rom. 8. v. 1. dicit Paulus *nihil damnationis esse in iis qui sunt in Christo JESU.* Simile quid scribit Eph. 5. v. 26. & Rom. 6. v. 4. dicimur *per baptismum conscripti esse Christo*, prout etiã Paulus hoc medio memoratur ablutus. (Act. 22. v. 16.) à peccatis suis.

Cæterùm quia & vos amice Acatolice in commune statis authoritati & verbo Augustini ut plurimùm, rem totam illi definiendam confirmandamque committamus.

Definit Augustin. L. 3. de anim. & ejus orig. C. 5. Noli credere, noli dicere, noli docere infantes antequam baptizentur morte præventos.
perve-

pervenire posse ad originalium indulgentiarum peccatorum, si vis esse catholicus. Item: Sape fit ut infans natus ex parentibus optimis & sanctissimis sine baptismo moriatur & pereat, natus vero ex matre meretrice & patre fornicatore per baptismum regeneretur & salvetur. It. Concione I. in Psal. 115. Sicut Egyptios in mari obrutos, ita in baptismo delicta nostra demersa & extincta, luce clarius intimat Prophetia dicens: Projiciet in profundum maris omnia peccata nostra.

CONTROVERSIA II.

*An Confirmatio sit verum
novæ legis Sacra-
mentum?*

Laicus A catholicus. Nostri unanimiter sentiunt nullum tale in Ecclesia à Christo Domino Sacramentum esse institutum, ac proinde, esse ritum aliquem ab hominibus introductum.

Laicus Catholicus. Nobis è contra fide certum est, Confirmationis Sacramentum ab ipso Domino esse institutum, in quo confertur gratia non tantum ad firmiter credendum, sed etiam ad nomen Domini ubi necesse fuerit fortiter confitendum.

Theologus Catholicus. Resolvo Confirmationem esse verum novæ legis Sacramentum, quod baptizatis ab Episcopo collatum in chris-

mate sacro & per verba sacro sancta ex opere operato causat gratiam sanctificantem in suscipientibus ipsum, & robur ad profitendam fortiter fidem. Prob. id quod est signum sensibile à Deo institutum ad significandam & conferendam infallibiliter Spiritus S. gratiam, est verè Sacramentum à Christo institutum, atqui Confirmatio est tale quid, ergò. Prob. min: per partes: sic enim Act. 8. v. 17. dicitur: quòd cùm Samaritani recepissent verbum Dei, & baptizati essent in nomine Domini JESU: *tunc imponebant manus super illos* (nempe Apostoli) *en signum sensibile, & accipiebant Spiritum Sanctum en gratiam.* Ejusdem Sacramenti fit mentio Act. 19. v. 6. ubi narratur, quomodo Paulus posteaquam in nomine JESU baptizasset quosdam, *imposuit illis manus, & venit super eos Spiritus S.* Item Act. 8. v. 19. dicitur de Simone Mago, quod cùm vidisset quia per manus Apostolorum daretur Spiritus S. *obtulit eis pecuniam dicens: date & mibi hanc potestatem ut cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum S.* Subsumo jam: Sed homines non habent potestatem instituendi ceremonias, ad quas infallibiliter consequeretur gratia Spiritus S. ù ipse Calvinus docet, ergo, infero Apostolos hanc ceremonià ad talem tantumque effectum, ex ipsius Domini præcepto ac institutione fuisse usos.

Confirmatur consensu omnium SS. PP. & quidem (præter Dionysium Arcopagitam discipu-

scipulum Pauli Apostoli ac proinde virum auctoritatis omni exceptione majoris Cœlest. Hierar. Parte 2. clarè id asserentem, & expressum Concil. Arelatensis de hoc Sacramento Decretum) Clemens I. Pontifex Primi Sæculi Ep. 4. clarè sic habet : *Omni bus festinandum est sinè mora renasci DEO, & demùm consignari ab Episcopo, septiformem Spiritûs Sancti gratiam percipere, quia aliter perfectus Christianus esse nequaquam potest, ut à B. Petro accepimus, & ceteri Sancti Apostoli præcipiente Domino docuerunt.* quid hoc testimonio clarius? Sed definiat Quæstionem Augustinus.

Augustinus L. 2. contra Petilianum C. 104. scribens, *Sacramentum inquit Chrismatis in genere visibilium signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.*

CONTROVERSIA III.

Quid sentiendum de Pœnitentia, quam Catholici vocant Sacramentalem?

Laicus Acatholicus. Multiplex est nostrorum circa hanc Quæstionem sensus. Alij enim Confessionem auricularem dictam prorsus rejiciunt existimantes sufficere se coram DEO peccatorem agnoscere, alij autem in publico vel privato judicant suo Ministro peccata saltem genericè confitenda; Universim tamen

constanter negamus (nos præsertim in Ungaria positi, quicquid sentiant Imperiales cæterique nostri confratres) cum Novatianis confessionem hanc particularem esse à D^{no} præceptam, & à Christo institutam.

Laicus Catholicus. Nos è contra tenemus firmiter lapsis in peccatum mortale post baptismum, à Christo præceptam esse confessionem sacramentalem formaliter integram, & distinctam, quoad speciem & numerum delictorum, coram Sacerdote legitimo ad hoc legitime deputato.

Theologus Catholicus. Resolvo confessionem peccatorum mortalium in specie coram Sacerdote faciendam, esse jure Divino præceptam. Prob. 1mo. ex scripturis, quæ absolvendi potestatem à peccatis apertè concedunt. Sic Matt. 18. v. 18. *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælo. & quæcunque solveritis super terram, erunt, soluta & in Cælis:* & Joan. 20. v. 22. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.* Jam ex his textibus sic urgeo: In Ecclesia Christi, quæ est perpetua, constituti sunt perpetui Judices cum potestate ligandi & absolvendi peccata: atqui Judex non potest absolvere peccata, nisi ad ipsius tribunal fuerint relata & debite exposita. Ergo ad peccatorum absolutionem à Christo institutam ex ipsius Christi præcepto necessarium est illa à poenitente

tente Sacerdoti debitè exponi. Non enim potest Judex absolvere à delictis sibi incognitis; Sacerdoti verò ea sunt incognita, nisi à poenitente manifestentur. Hinc quamvis Scrutator cordium Dominus cum Magdalena alios quoque non confessos particulariter quandòque absolverit, Judex tamen Sacerdos cum statum poenitentis hodie perspicere nequeat, consequens est, debere eum statum ipsi detegi ab ipso met poenitente, atqui hoc fieri nequit sinè particulari, vel ut vocamus auriculari, id est, secreta peccatorum confessione, ergo ita tenendum.

Prob. add. ex illo Jac. 5. v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Item ex Act. 19. v. 18. ubi dicitur *multos credentium venisse, & annuntiassè actus suos*, imò ut in Syriaca versione habetur loco: *annunciantes actus suos, numerantes offensas.* Unde nequit dici ibi miracula ab ipsis facta coram Apostolis recensita esse, certum enim est, quod miracula (etiam stando primæ versioni) non potuerint jure nominare actus suos utpote quæ sunt actus Dei extraordinarij. 3^{ti} id. dicitur 1 Joan. 1. v. 9. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Si ergo ideò fidelis & justus est Deus, quod peccata remittat confitenti, sequitur peccata confitenda esse, & quidem singula, si in singulis fidelem & justum remissorem velimus habere Deum: quòd por-

ro hæc confessio non intelligatur de ea, quæ fieret Deo sed Sacerdoti, constat ex probatione prima ubi promittitur remissio peccatorum à Sacerdotibus obtinenda. 4to. prob. Conclusio: à Paulo Sacerdotes vocantur legati missi ad id ut delinquentes Christo reconcilient 2. Cor. 5. v. 18. *Dedit nobis inquit ministerium reconciliationis, & posuit in nobis verbum reconciliationis, pro Christo legatione fungimur*; quomodo autem Sacerdotes hac legatione fungentur, nisi sciant in quibus subditi deliquerint? Ubi bene advertendum est, quantopere errent Acatbolici illi, qui dicunt Sacerdotes non esse Judices sed tantum Nuncios Dei de facta jam remissione peccatorum; Imò. enim Jam probatum est Sacerdotibus non tantum annunciandi sed ligandi & solvendi datam esse à Christo potestatem. 2do. quæro: An ministri talis annunciantis verba habeant vim aliquam ad remissionem peccati vel non? Primum non admittunt, utpote qui dicunt, antecedenter posito dolore poenitentis jam esse remissa peccata. Non etiam secundum: potest enim id quælibet Prædicantis uxor præstare seu manifestare & denunciare jam factam à Deo esse remissionem peccati, cui nimirum æquè constat ex signis externis dispositio poenitentis externa coram marito adstantis, & sæpè peccatorum gravitas & numerus, à quibus præsumitur esse absolutus.

Nec obstat frivola illa excusatio quorundam,
quod

quod DEUM non sit credibile exegisse talem carnificinam, adeoque quibus tam sublimis humilitatis donum deest, eos non obligari ad tantum onus: Respondeo enim, si difficultas tanta oritur ex numero peccatorum venialium, quorum species & numerus esset enumerandus, hæc prætenfa difficultas cessat, utpote quorum nulla confitendi est obligatio, si verò ex peccatorum mortalium numero ea etiam nullam habet impossibilitatem, cum ex Tridentini Concilij mente illa solum sint confitenda, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrunt, quod sine magna difficultate fieri potest. Si rubor prætendatur, considerandum est, majoris ruboris fuisse datam causam peccando coram DEO & Angelis ejus, imò nonnunquam non erubescunt aliqui coram pluribus scelera novo scelere propalare, & vicario DEI secretum jure Divino servare obligato erubescunt confiteri, ignari proculdubio solatii spiritualis, quod Ecclesiæ filij post ejectum hoc antidoto lethale venenum persentiscunt. Et nisi hæc confessio juris Divini esset, quo pacto Reges, Imperatores, & ipsimet Pontifices tot jam sæculis siverent, hodièque finirent se lege tam difficili (saltem nonnullis) teneri? Sit instantia à constanti prædicatione doctrinæ Christianæ tempore Apostolorum, valeat igitur & hinc illud dilemma: *Si est ex hominibus dissolvetur, si verò ex DEO est Consilium aut opus istud, non poteritis dissolvere*, aiebat

Gamaliel Act. 5. quod meritò usurpandum de usu hujus Sacramenti, utpote qui nec difficultate, nec hæreticorum impugnatione ab ipsorum Apostolorum tempore dissolvi potuit. Et, certum est ab ipso Deo non minùs fuisse in lege gratiæ præceptam & commissam hanc inter peccata & peccata discernendi & dijudicandi potestatem Sacerdotibus, quam in lege veteri fuerat commissum iisdem iudicium lepræ Lev. 13. v. 13. & 15. & confessionem peccati excipiendi à delinquente Num. 5. v. 6. & 7.

Probatur hæc assertio clarissimis primitivæ Ecclesiæ testimoniis : & imò. quidem Clemens I. Rom. Episc. Epi. 1. expressè ait : *Si fortè alicujus cor vel livor vel infidelitas, vel aliquid malum latenter irrepsit, non erubescat, qui animæ suæ curam gerit confiteri hæc, huic qui præest.*

Idem habetur ex Conciliorum expressa definitione, in Laodicensi Can. 2. ante undecim sæcula celebrati textu clarissimo. Idem definitum est in Concil. Cartaginensi, Cabilonensi, Turonensi, Moguntino, Vormatiensi, Lateranensi, Constantiensi, Florentino, &c.

Idem testantur plurimi SS. PP. præter Clementem jam citatum. Cypr. Lib. de lapsis & L. 3. Ep. 14. Lactantius Lib. 4. Instit. cap. 18. Athanasius, Hilarius, Basilus, Cyrillus, Gregorius Nissenus, Hieronymus, plurimos alios prætereo. Definiat igitur rem Augustinus.

Augustinus. Homil. 49. c. 2. Nemo sibi dicat,
occult.

occulte ago, apud DEUM ago, novit DEUS, qui mihi ignoscit quod in corde ago. Ergo sine causa dictum est. Quae solveritis in terra, soluta erunt in Caelis? Ergo sine causa data sunt claves Ecclesiae DEI? Frustraneum Evangelium, frustranea verba Christi? & Lib. 2. de visit. Infirmorum alium textum sic habet: Sunt quidam qui ad salutem sibi sufficere autumant, si soli DEO, cui nihil occultum est, sua confiteantur crimina: nolunt enim, aut erubescunt, si se dedignantur se ostendere Sacerdotibus, quos tamen inter lepram & lepram per legislatorem Dominus constituit, ergo ad te venire roges Sacerdotem, & fac illius conscientiarum tuarum penitus participem.

CONTROVERSIA IV.

An Christus verè realiter & substantialiter praesens sit in Eucharistia?

Laicus Acatolicus. Nostri multiplicem habent circa hoc Sacramentum doctrinam. Calvinistæ siquidem cum aliis quibusdam, negant realem Christi praesentiam in Eucharistia, sed tantum figurativè sic, ut nihil adsit præter panem & vinum tanquam figuram, & signum representans corpus & sanguinem Christi pro nobis oblatum. Lutherani verò admittunt saltem in usu hujus Sacramenti Christum adesse, sed remanente simul panis & vini substantiâ,

tià, & hoc per fidem ajunt fieri conjunctam cum actuali sumptione.

Laius Catholicus. Nos è contra omnes fide firma credimus in Sacramento hoc, post panis & vini consecrationem à Sacerdote factam Christum verè ac realiter esse præsentem, ita ut virtute consecrationis substantia panis mutetur in Corpus, & vinum in Sanguinem Domini, solis accidentibus panis & vini remanentibus.

Theologus Catholicus. Hanc quæstionem tribus distinctis paragraphis singillatim expediã.

I.

Resolvo 1mò. contra Calvinistas, Anabaptistas & novos Arianos. Christum verè realiter & non tantùm figurativè præsentem esse in Eucharistia. Prob. 1mò. ex clarissimis Christi Domini verbis Matt. 26, & Luc. 22. & 19. *Hoc est Corpus meum quod pro vobis datur,* & Marc. 14. & 24. *Hic est Sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur.* Subsumo & urgeo sic: Non figura Corporis Christi pro nobis tradenda erat, sed ipsius verum Corpus traditum, & verus ejus Sanguis effusus est, ergo Christus verum Corpus & verum Sanguinem dixit in Eucharistia à se tunc data contineri. Deinde si Dominus ultimum testamentum condens promittendo suis Discipulis verum Corpus suum relicturum ad manducandum, reverà tamen tantùm figuram juxta Adversa-
rios

rios reliquisset, haud aliter decepisset Discipulos, quàm si testamentarius quispiam papyraeis monetis plenam cistam hæredibus suis cum hoc dicto relinqueret: Hæc sunt meæ divitiæ, quæ vobis tradentur, intellecturis prudenter, non figuram sed veras auri divitiæ cistâ illâ concludi.

Confirmatur: nam & Paulus usus est verbis Christi sensu vero & proprio expressis, 1. Cor. 10. & 16. *Calix benedictionis cui benedicimus, nonne Communicatio Sanguinis Christi est? & panem quem frangimus nonne participatio Corporis Christi est?* & iterum C. 11. & 27. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè reus erit Corporis & Sanguinis Domini.* Quomodo ergo reus erit Corporis Domini indignè manducati, si Corpus Domini non manducet sed ejus figuram? non admittet certè ullus Calvinista (utpote imaginum contemptor) eum, qui indignè tractat figuram aut imaginem Christi, reum esse inhonorationis personæ propriæ Christi.

Item & 29. ejusdem 11. capitis habetur: *Qui enim manducat & bibit indignè judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini, quomodo autem potest subire judicium ob non dijudicatum ibi corpus, si reverâ illud ibi non esset, prout juxta Adversarios non adest.*

Probatur id ultrò ex ipsis Domini verbis mysterij hujus magnalia non solum Discipulis pro.

prout fecit in ultima Cœna, sed toti populo enarrantis apud Joannem C. 6. v. 51. *Panis quem ego dabo caro mea est, & v. 55. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. v. 56. qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.* Hæc omnia certe & plura alia eodem capite similia de buccella panis figurativa corporis sui minimè poterat Christus prædicare, ita quidem ut eam ipsi mannæ cœlesti præferret, & certè Eucharistia hoc modo suis figuris tam in essendo quàm in repræsentando longè esset inferior (agno videl. Paschali, mannâ, sanguinis vitulini aspersione, quæ omnia etiam fuerunt repræsentantia mortem Christi, amplissimisque scripturæ præconiis celebrata) quod utique est contra Apostolum Heb. 10. & Colos. 2. decentem, vetus Testamentum continuasse méras umbras, novum autem veritatem.

Nec obstat quod in eodem Capite 6. Joannis, post elogia hujus augustissimi mysterij animadverso Discipulorum murmure subjunxerit Dominus : *Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidquam, verba quæ ego loquor spiritus & vita sunt.* minimè enim possunt hæc verba eo detorqueri ut significant Christum, toto eo capite nonnisi de manducatione sui Corporis per fidem differuisse, cùm enim hæc eorum incredulitatem prodigiola sui in Cœlos ascensione, à majore ad minus ducendo argumentum refutasset, explicat se non præbendum ad cor-
pora-

poralem, uti alia edulia sumuntur refectio-
nem, verum ad spirituales animæ vitam &
confirmationem. Hinc à temporibus Apo-
stolorum usque ad Berengarium decimo post
Christum circiter sæculo de hoc errantem nun-
quam in Ecclesia super eo mota fuit ab ullo
controversia, qui & ipse convictus errorem su-
um retractavit. Patet hoc assertum ex pluri-
morum SS. PP. clarissimis testimoniis à Bellar-
mino citatis L. 4. de Eucharistia Cap. 4. & seq.

II.

Resolvo 2dò. in Consecratione vi verborum
veram fieri transubstantiationem panis in Cor-
pus, & vini, in sanguinem Christi adeoque er-
roneam esse Lutheranorum opinionem de per-
manentia substantiæ panis & vini sub specie-
bus Eucharisticis. Prob. Verba Christi dicentis :
Hoc est Corpus meum, hic est Sanguis meus de-
bent verificari, proprio in sensu, ut præcedenti
resolutione ostensum est, sed si non fieret realis
mutatio panis in corpus, & vini in sanguinem,
non verificarentur, ergo, min. prob. Quia ho-
rum verborum juxta Lutheranos hic esset sen-
sus : *hic est panis, & hoc est vinum, & hic inti-
mè præsens est corpus & sanguis meus*, sed hoc
modo non verificaretur illa propositio, quam-
vis enim lapidi per essentiam sit intimè præ-
sens Deus, ostenso tamen lapide non licet dice-
re : *Hoc est DEUS*, 2dò. Disparatum de alio
disparato nequit prædicari, Ergo corpus Christi.

non potest de pane triticeo affirmari. Antecedens patet, aliàs enim non valerent similes ratiocinationes : *Hoc est triticum, ergo non est vinum*, at longe magis disparata sunt corpus Christi gloriosum, & panis triticeus; quàm sit panis triticeus & vinum de vite, ergo si illa non possunt de se invicem prædicari, nec hæc.

Urgeo hoc argumentum: Paulus bene ratiocinabatur dicens: Rom. 11. v. 6. *Si autem gratia, jam non ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia.* Ergo eodem modo procedit ex simili antecedenti similis illatio: Si est corpus Christi jam non est panis; alioquin corpus Christi jam non est corpus Christi.

3^{tiò}. Si verificaretur de pane hoc prædicatū Corporis Christi, tunc quicquid dicitur de Corpore Domini, verificabitur de pane juxta Adversarios, quod tamen est falsum, Ergo. Hinc quamvis pisci alicui insit Deus, nemo dicet manducato pisce manducari Deum; Nec dici potest, quòd propter unionem corporis cum anima possit designari corpus pronomine *hoc* dicendo: *hoc corpus est anima*, vel obsecus à dæmone: *hic homo est diabolus*, verùm sic tantùm dici potest: *huic corpori est unita anima*, & *hic homo habet in se dæmonem*. Nec obstat, quòd terminus iste *transubstantiationis* expressè in Scriptura non habeatur, quæro enim à Lutheranis: ubi habeatur in Scriptura nomen SS. Trinitatis? Si dixerint haberi æquivalentibus terminis, hoc idem certè de transubstantiatione

tione in præfenti oftensum est. Nec obstat 2dò. quòd simpliciores quidam Acatholici non possint capere replicationis & penetrationis (hoc in mysterio inclusæ) difficultatem. Christum enim simul fuisse & ad dexteram Patris, prout habetur Act. 3. v. 21. & simul in terris cum Paulo Act. 9. v. 17. Scriptura testatur, ergo non implicat replicatio, præcipuè si sit unum idèmq; corpus in uno loco circumscriptivè, in aliis verò locis definitivè, ut Philosophi ostendunt. Penetrationem etiam seu uno in spacio adæquato duorum corporum ubicationem esse possibilem actus probat, sic Christus januis clausis intravit ad discipulos Joan. 20. v. 19.

Confirmatur Resolutio autoritate SS. PP. plurimorum, & Lyturgiarum ab ipsis Apostolis conscriptarum. sufficiat nobis Magnus Ambrosius Magister Magni Discipuli Augustini inquit L. 4. de Sacramentis C. 4. *Panis iste, panis est ante verba Sacramentorum, ubi accesserit consecratio de pane fit Corpus Christi.* ac ut ostendat nihil illud habere impossibile, subjungit: *Si enim creavit DEUS Cælum & terram, quando non erant, quantò magis poterit panem & vinum, quæ jam existunt, in aliud commutare.*

III.

Resolvo 3tio: contra Lutheranos hoc Eucharistiæ Sacramentum non consistere in solo usu ac sumptione. Quæro enim an in institutione Cœnæ dum dixit Dominus: *Accipite & comedite*

medite, hoc est corpus meum, fuerit jam re ipsa corpus & sanguis ejus, nec ne? Si fuit ergo accipere, comedere, & bibere non sunt de essentia hujus Sacramenti contra adversarios. Si verò non fuit, ergo talium dixit Christus affirmando ibi corpus esse, quod jubebat eos sumere, cum tamen non esset ibi corpus; non rectè ergo deducitur in sumptione consistere hoc Sacramentum, tametsi ejus institutionis principalis finis fuisset sumptio, sicut quamvis panis fiat ideo ut comedatur, tamen nemo dicet antecedenter ad manducationem panem non esse panem.

Urgeo ergo: Verba Christi ante sumptionem prolata vera fuerunt, dum diceret: *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*. Match: enim C. 26. v. 28. cum dixisset: *bibite ex hoc omnes*, quid & cur bibendum foret explicat ipse dicens: *hic est enim sanguis meus*, ubi clarissimè ly *enim* ostendit non vinum sed sanguinem fuisse porrectum: add. hoc confirmant verba illa Luc. 22. v. 20. *hic est calix novum Testamentum in meo sanguine*, ergo infero, jam in calice fuit sanguis & non primò in ore duntaxat sumentium. 3tid. Clara sunt verba Apostoli 1. Cor. 10. v. 16. *panis quem frangimus nonne participatio corporis Domini est?* atqui dum frangitur, nondum sumitur, ergo antequam sumatur, corpus Domini est. Sed definiat rem Augustinus, qui ante sumptionem jubet adorari Eucharistiam, quod jubere foret mani-

manifestè idololatricum, si præcisè in ipsa sumptione primùm fieret corpus Domini, quod de tanto Ecclesiæ Doctore quis ausit dicere?

Augustinus in Psal. 95. Nemo illam carnem manducet nisi prius adoraverit; & Conc. in Psal. 35. Ferebatur Christus in manibus suis, quando commendans ipsum corpus suum ait: Hoc est corpus meum. Ferebat enim illud corpus in manibus suis.

CONTROVERSIA V.

Quid sentiendum de communione Laicorum sub una specie?

Laicus A catholicus. Nostri asserunt præceptum Domini esse, ut promiscuè omnes fideles sub utraque specie, panis nimirum & vini communient, adeoque rectè inferunt vos Catholicos Laicos à vestris Sacerdotibus defraudari, dum vobis sub una tantum specie porrectò hoc Sacramento, ipsi sub utraque communicant.

Laicus Catholicus. Nostri ex adverso asserunt non esse necessarium præberi Laicis communionem sub specie vini, necessarium verò esse Sacerdotibus sacrificantibus, ita exigente Sacrificii ratione, in quo quia effusio sanguinis significari debet, non est mirum separatim sub specie vini fieri sanguinis transubstantiationem in Sacrificio.

Théologus Catholicus. Resolvo nullam injuriam fieri Laicis dum ipsis ab Ecclesia usus calicis inhiheretur. Prob. 1mo. quia de hoc nullum extat præceptum Domini, quod enim Matt. 26. & 27. dixerit *Bibite ex hoc omnes*, id ad solos præsentis Apostolos esse dictum declarat Marcus Evang. C. 14. & 23. dicens: & *biberunt ex eo omnes*, ubi proculdubio soli fuerant Apostoli. Nec obstat illud Joan. 6. & 53. *Nisi manducaveritis carnem filij hominis & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, vim enim verborum istorum esse solum, ut in re sumatur sanguis Christi, non autem hoc vel illo modo. patet, quia quem fructum hic bibenti simul & comedenti promisit, eundem promisit, sub una tantum specie sumenti seu manducanti. eodem C. 6. & 51. *Siquis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, & panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita.* Idem habetur & 50. & 58.

Confirmatur: Sub altera enim etiam specie unum & idem illud corpus sumitur. quod nunc à dextris Dei regnat gloriosum, æqui illud utique sanguinem continet, igitur per concomitantiam in corpore datur Laicis & Sanguis.

Prob. 2do. Usus hic sub una specie ipso Christi exercitio probatus esse noscitur. Eucharistiam enim ipse Dominus sub una tantum specie porrexit Discipulis in Emmaus Lucæ 24. & 30. *Et cognoverunt eum in fractione panis.* ut hunc

textum explicant SS. PP. Hieron. & August. Chrysoft. &c. Item Act. 2. v. 42. dicitur : *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis.* Item C. 20. v. 9. *Una Sabbathi cum convenissemus ad frangendum panem.* & v. 11. solius fractionis panis & nulla calicis fit mentio. Et ratio à priori est, quia juxta prius dicta cum *Christus jam non moriatur* prout Apostolus ait Rom. 6. v. 9. necesse est Christum una cum Divinitate & Humanitate esse tam bene totum sub una quam sub utràque specie, quis enim ausit separare sanguinem à corpore Domini glorioso, & idcirco vivo? Ulterius quod Laicis non faciant injuriam Sacerdotes in Sacrificio Missæ sub utraque specie obrationem supra attactam communicantes, patet etiam exinde, quod hi ipsi Sacerdotes dum extra Missam communicant, æquè ac Laici sub una tantùm specie panis Christum sumant.

Confirmatur adhuc idipsum ex rationibus etiam, ob quas meritò hic usus sub una specie ab Ecclesia approbatus est: 1ma. ob multos abstemios. 2da. vel maximè ob periculum effusionis & irreverentiæ præcipuè occasione magni concursûs populi. 3ta. Ob difficultatem conservationis specierum vini pro viatico. 4ta. Ob difficultatem distribuendi rigente hyeme &c. Accedit autoritas super hoc plurimorum Conciliorum & SS. PP. qui uno ore testantur usitatum fuisse in primitiva Ecclesia

Eucharistiam in collo gestare, in lenteolo involutam custodire, & ubicunque faciunt communionis Laicorum aliquam mentionem, solius corporis sumpti (utique gloriosi, vivi, adeoque sanguinem intrà se habentis) memoriam faciunt, pro exemplo sit Augustinus ex multis.

Augustinus. Omnes mulieres nitida exhibent lenteola ubi Corpus Christi accipiunt. Serm. 252. de tempore, & Eucharistiæ effectum esse illuminationem mentis ostendens in Lucam sic ait de apparitione Christi in Emaus Discipulis facta: *Ut cum eis benedictum panem porrigeret, aperirentur oculi eorum & agnoscerent eum.*

CONTROVERSIA VI.

Quid sentiendum de Sacrificio Missæ?

Laicus A catholicus. Nostri unanimiter negant ullum in nova Lege offerri Sacrificium incruentum, nec à Christo Domino id in ultimâ Cœna institutum.

Laicus Catholicus. Imò verò Christus in ultimâ Cœna non Sacramentum duntaxat, sed & Sacrificium per Sacerdotes offerendum instituit, dum transubstantiato pane & vino diceret: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Theologus Catholicus. Resolvo post cruentum Christi in cruce Sacrificium esse aliud in nova lege reale & propriè dictum Sacrificium. Probat.

bat. 1^{mò}. ex prædictionibus Prophetarum, Malach. enim C. 1. v. 10. habetur: *In omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus Exercituum.* Hæc porro prædictio quòd non loquatur de Sacrificio Judæorum, patet, quia illi opponitur, dum dicitur à Deo ab initio hujus vaticinij: *Non est voluntas mihi in vobis, & munus non suscipiam de manu vestra*, diciturque in gentibus offerendum. Nec potest 2^{dò}. intelligi de quorundam gentium, ut Joob. Melchisedech, &c. Sacrificio, quia prædicitur omni loco offerendum. 3^{tiò}. Nec potest intelligi de cruento Christi Sacrificio, quia id tantum semel & uno in loco oblatum est. 4to. Nec de nostris bonis operibus, quia illa juxta pleròsque Adversarios sunt immunda & sordes, hìc autem prædicitur oblatio munda. Deinde 1. Reg. 15. v. 22. distinguitur obedientia à victima, & Osæ 6. v. 6. misericordia & Scientia Dei à Sacrificio & holocaustis, ergo per sacriificationem & oblationem debet intelligi Sacrificium Missæ.

Prob. 2^{dò}. Dan. 8. v. 11. & Cap. 12. v. 11. habetur, quòd Antichristus auferet iuge Sacrificium, quomodo porro auferret, si non habeatur; mortem enim Christi (quæ sacrificium era. quidem verum sed cruentum) auferre non potest, ut clarum est; igitur aliud aliquod ejus stativum auferre debet, atqui hoc est illud, quod incruentum existens cruentam Chri.

si in ara crucis oblationem significat, igitur hoc conabitur Antichristus tollere.

Probo 3to. Heb. 7. Cap. dicitur Christus esse *Sacerdos secundum ordinem Melchisedech* adeoque infero istum Christi typum & figuram fuisse, igitur sicut Melchisedech panem & vinum in Sacrificium obtulit, oportet ut & Sacerdos Christus secundum ejus ordinem in ultima Cœna sub speciebus panis & vini, corporis & sanguinis sacrificium obtulerit, & hodie per Ministrorum manus offerret.

Prob. 4to. ex illo Apostoli Heb. 13. v. 10. dicens: *Habemus Altare, de quo non habent edere potestatem, qui tabernaculo deervunt.* Item C. 7. v. 12. dicit translatum non ablatum esse Sacerdotium. Si ergo datur in nova lege Sacerdos, datur altare, oportet certè dari & Sacrificium, & quidem tale, de quo solis Christianis liceat edere.

Prob. 5to. ex eo, quòd Deus nullo unquam tempore reliquerit Ecclesiam suam & populum sine aliquo Sacrificio, quod in signum supremæ Majestatis illi offerri debeat. Nam in statu legis naturæ reperimus publicum Sacrificium Deo oblatum per Abelem, Noë, Abrahamum &c. In lege pariter scripta plurima fuerunt constituta Sacrificia, holocausta, victimæ & libamina; quis ergo credat solam Christi Ecclesiam relictam fuisse sine omni Sacrificio publico, quò possit omni tempore Deum placare, laudis & impetrationis hostiam offerre,
vitæ

vita & mortis Dominum agnoscere, quod propriè per Sacrificium præstatur. Quod adeò proprium est cultui Divino, ut nulla unquam Gens Deum coluerit, quæ Sacrificium aliquod aut victimam non obtulerit. Nec obstat Christi cruentum sacrificium habere vim infinitam, & quòd una oblatione consummata sit sanctificatio nostra, ex hoc enim inferri non potest Sacrificium Missæ esse superfluum, cur enim non sunt hoc non obstante superflua Sacramenta Baptismi, vel Eucharistiæ, in particulari applicantiæ vim illam Redemptionis universalem ad hoc particulare subiectum, & memoriam illius cruenti Sacrificij renovantia. *2dò.* Quamvis ab initio usque ad finem mundi suffecisset solum Sacrificium illud cruentum, tamen in lege naturæ, & Moysis, erant præterea instituta Sacrificia, ergo nîl prohibet & in nova hac lege fuisse institutum, super quo ferat definitivam Augustinus.

Augustinus in Psal. 33. *Ipse Dominus inquit de corpore & sanguine suo instituit Sacrificium secundum ordinem Melchisedech; unde & ipsi Apostoli sacrificare leguntur. Item Epist. 23. Christus semel in carne immolatus, omni die in Sacramento immolatur. Et Lib. 4. de Trinit. C. 14. Quid gratius offerri aut suscipi potest, quàm caro Sacrificij nostri, corpus effectum Sacerdotis nostri?*

CONTROVERSIA VII.

Quid sentiendum de extrema unctione?

Laicus A catholicus. Efigmentum hoc, ac duntaxat Jacobi Apost. non item Sacramentū Divinitus institutum tenemus omnes.

Laicus Catholicus. Nos ex adverso profite-
mur non minùs etiam esse Sacramentum no-
væ legis: quàm sit baptismus vel quodvis al-
liud.

Theologus Catholicus. Resolvo Extremam unctionem non esse ritum humanitus indu-
ctum. Est igitur verum novæ legis Sacramen-
tum ab ipso Christo institutum, tanquam quod
habet omnia ad rationem Sacramenti requisi-
ta; est enim signum sensibile, habet item an-
nexam sibi promissionem gratiæ, igitur infero
esse à Christo Domino institutum. Primum
requisitum exprimitur in Canonica Epistola
Jacobi Apost. quam tametsi aliqui Adversarij
inter Apocryphas numerent, Ecclesia tamen
& Patres à primis Ecclesiæ sæculis eam semper
Canonicam censuerunt, habetur ergo C. 5. v.
14. sic: *Infirmatur quis in vobis, inducat Pres-
byteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes
eum oleo, secundum subjungitur: Si in pecca-
tis sit remittentur ei.* Et quis præsumat Jaco-
bum tam ignarum fuisse potestatis in institu-
endo Sacramento necessariæ, ut præsumpserit
hanc

hanc institutionem per se primò statüere, & tantum effectum huic ritui promittere, nisi hoc à Domino mandante accepisset, cüm non ignoraret Apostolis minimè datam fuisse potestatem instituendi actus, ad quorum exercitiū ex opere operato infallibiliter gratia conferretur.

Confirmatur imò, ex Marc. 6. v. 12. ubi clarissimè habetur de Apostolis: *Euntes predicabant ut pœnitentiam agerent, & dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos agros, & sanabant.* Confir. 2dò. ex Concilio Nicœno 1. Can. 69. *Transacto inquit anno, debet Sacerdos benedicere aquam & oleum. non sicut fit in baptismo, neque sicut benedicitur Chrisma, sed sicut oleum infirmorum.* Ad quid obsecro oleum infirmorum, si nullum datur in Ecclesia extreme unctionis Sacramentum? Sed demus hanc rem Augustino definiendam.

Augustinus serm. 215. *Quoties infirmitas venerit, Corpus & Sanguinem Christi, qui agrotat, accipiat, ac deinde corpus suum ungat, ut illud quod scriptum est impleatur: infirmatur quis? inducat Presbyteros & orent pro eo ungentes eum oleo. & lib. 2. de visit. infirmorum: Ergo roges de te, & pro te fieri sicut dixit Jacobus Apostolus, imò per Apostolum suum Dominus: Ipsa videlicet olei delibutio, intelligitur Spiritus Sancti unctio.*

CONTROVERSIA VIII.

Quid sentiendum sit de Ordinis Sacramento?

Laicus Acatolicus. Potior Nostrorum pars sentit nullum in Ecclesia dari tale ministerium à Christo institutum, quod per certos ritus à certis Ecclesie Prælatiis particulari personæ tanquam Sacramentale signum talis functionis conferretur, nec vocationem & ordinationem Sacerdotum spectare ad Episcopos, verum vel ad Magistratum, vel ad populum etiam Laicum.

Laicus Catholicus. Tenemus Nos ordinem, quò Clerici ad ministeria altaris magis vel minus proximè necessaria deputantur, esse verum & proprium novæ legis Sacramentum, eorûque vocandi mittendi, vel ordinandi jus nullo modo competere Laicis sed vel Episcopis, vel qui ab ipso Pontifice ad id potestatem acceperunt.

Theologus Catholicus. Rem hanc placet tribus distinctis resolutionibus expedire.

I.

Resolvo igitur 1mò. Ordinem esse ex Sacramentis novæ legis à Christo Domine institutis. Est enim signum sensibile gratiæ, ut habetur: 1. Tim. 4. v. 14. *Noli negligere gratiam quæ data est tibi cum impositione manuum*

Præ-

Presbyterij, ubi vides manuum impositionem esse signum sensibile, gratiam verò, quæ dicitur data esse, effectum & significatum invisibile. Item 2. Tīm. 1. v. 6. *Admoneo* (inquit Apostolus) *te, ut exuscites donum DEI, quod est in te per impositionem manuum mearum.* Hinc iubet Spiritus S. Aēt. 13. v. 2. *segregare sibi Paulum & Barnabam* & v. 3. refertur facta super eos impositio manuum. Item Aēt. 20. & 28. dicitur *constituisse Spiritus Sanctus Episcopos ad pascendam Ecclesiam DEI* & iterum C. 6. v. 6. de Diaconis habetur, quòd *orantes imposuerunt eis manus.*

II.

Resolvo 2dò. Potestatem ordinandi, vocandi, mittendi ministros Ecclesiæ non esse apud Laicos. Si enim hoc jus illis competeret, vel illud esset Divinum vel Humanum, Divini juris Laicis collati nullum est in scriptura vestigium, imò Heb. 5. v. 4. dicitur: *Nemo debet sibi assumere honorem, nisi vocetur à DEO tanquam Aaron*, sed Aaron sine consilio populi & electione fuit vocatus, Ergo. Imò si hæc electio esset jure Divino, omnes illi, qui sine consensu Laici populi vel Magistratûs creati sunt in Sacerdotes, fuissent illegitimi & nulli, in jure enim Divino non datur dispensatio, atqui certum est plurimos ipso Apostolorum tempore, nullo interveniente Magistratûs vel populi suffragio esse creatos Ecclesiæ ministros,

ut habetur Tit. 1. & 5. *Reliqui te Cretæ, ut constituas per Civitates Presbyteros, sicut & ego disposui tibi.* Item Episcopo Timotheo inquit Paulus 1. Epist. C. 5. & 22. *Manus nemini citò imposueris.* Ergo.

Probatur jam quòd nec extet ullum tale jus humanum aut Ecclesiasticum, quamvis enim *testimonium ab illis qui foris sunt iussi fuerint* Prælati de ordinandis accipere, nullo modo tamen data est populo unquam potestas eligendi eosdem, imò Concilium Laodicenum ante 12. sæcula celebratum Can. 13. statuit: *non esse permittendum turbis electionem eorum facere, qui sunt ad Sacerdotium promovendi*, idem defini- vit Concilium Nicænum & Constantinopoli- tanum.

Probatur add. resolutio. Ministri novæ legis sunt altioris ordinis & dignitatis quàm legis scriptæ, sed hi non poterant ordinari à Lai- cis ut clarè habetur in plurimis scripturæ locis & speciatim Exodi 29. ubi ipsi Moyse commi- sit Dominus hoc opus peragendum, ergo mul- to minus poterunt ministri novæ legis à Lai- cis ordinari, unde quotquot in lege nova ordinati sunt, omnes ab Episcopis leguntur in Presby- teros ordinati, & nulli à Laiis; sic enim Paulus & Barnabas leguntur Act. 14. *constituisse per singulas Ecclesias Presbyteros.*

Congruentiæ porro sunt, ut publico ritu so- lenniter ab Episcopo ordinentur: imò. hoc enim modo excellentia & dignitas hujus mi- niste-

nifferij ostenditur, & admonetur alij ne temere ad tantum munus se ingerant, ut Chore, Dathan, Abyron, Jeroboam, & Ozias. 2dò. Ut quisque sit securus de sua vocatione, sicut Apostoli, dum à Domino missi sunt: *Ite in universum mundum predicate &c.* 3tò. Ut subditi scirent, qui sint eorum pastores, & quali reverentia eos prosequi oporteat.

III.

Resolvo 3tò. Solam Romanam Ecclesiam Catholicā habere veros Sacerdotes & Pastores. Pro probationis fundamento pono illud Pauli Heb. 5. v. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à DEO tanquam Aaron.* Jam sic sunt in Ecclesia DEI veri Sacerdotes & pastores vocati juxta illud Eph. 4. v. 11. *Dedit quosdam Apostolos &c.* atqui ministri Acatholicorum non sunt à Deo ad hoc vocati, ergo soli ministri Catholicorum sunt veri Sacerdotes. Min. prob. Omnis in hoc ministerium vocatus debet vocari vel vocatione immediata seu extraordinaria, vel vocatione ordinaria & mediata, atqui Acatholicorum ministri, neutro modo sunt vocati, quod ostendo: Non vocatione extraordinaria, ut vocati sunt Apostoli; hæc enim vocatio semper debet esse conjuncta miraculis contestantibus talem vocationem, ut inductione Apostolorum patet Marc. 16. v. 20. & 2. Cor. 12. imò ipse Christus habuit testimonium alterius de se Luc. 24. v. 21. &

argumentum sumit à miraculis testantibus se
à Patre missum, ut habetur Joan. 10. v. 37. &
C. 14. v. 11. Sic Joannis Baptistæ missionem
plurima signa præcesserunt, natus enim ex ma-
tre sterili Angelo miraculosè revelante &c.
cùm ergo Acatholici ministri absolutè nec hi-
lum miraculi unquam potuerint ostendere, ex-
traordinariam vocationem non habent, mi-
racula enim novi testamenti in Evangelio con-
tenta quivis alius Hæresiarcha potest sibi eo-
dem jure vindicare, quo Lutherani & Calvi-
nistæ, igitur hi præ illis nullum testimonium
sue vocationis vel Sacerdotij afferre possunt.

Non sunt vocati etiam mediata vocatione,
vel enim ministri Acatholicorum sunt ordina-
ti in Ecclesia Romano-Catholica ut Lutherus,
vel non fuerunt ordinati: si prius? ipso Judi-
ce Luthero inde nullam habent jurisdictio-
nem, quia Ecclesia nullum mittit ad Doctri-
nam suæ fidei contrariam promulgandam. Si
verò non sunt in Ecclesia Catholico Romano
ordinati, non sunt à Deo per ministerium ho-
minum vocati quia ut præcedenti Resolutione
ostensum est, id debuisset fieri ab Episcopis,
quos cùm nullos habeant Acatholici, qui po-
testate successivè ab Apostolis deducta eviden-
ter possint monstrare quòd à tali sint ordinati,
qui verè habuit jus conferendi Sacerdotium &
Episcopatum, consequens est nullos Sacerdotes
vel Pastores legitimos apud eos reperiri. Con-
firmatur perpetuà à temporibus Apostolorum
Eccle.

Ecclesiæ praxi, eos solos reputantis inter veros Ecclesiæ ministros, qui ab Episcopis vocati, ordinati & missi sunt ad ovile Domini, alios verò (liceat citra calumniæ notam intentam accommodativè cum Christo loqui) *fures, latrones tenentis*, juxta illud Joan. 10. v. 1. *Qui non intrat per ostium in ovile ovium &c.* Sed Augustino totam hanc rem committamus.

Augustinus. L. 2. contra Parmen. Cap. 12. loquens de Baptismo & Ordinatione ait: *Utrumque Sacramentum est, & quædam consecratione utrumque homini datur: Illud cum baptizatur, illud cum ordinatur. Ideoque in Ecclesia Catholica, non licet utrumque iterare. Et L. 1. de Baptismo contra Donatistas Cap. 1. Sacramentum Baptismi est, quod habet, qui baptizatur; Sacramentum dandi baptismi est, quod habet, qui ordinatur.*

CONTROVERSIA IX.

Quid de Matrimonio & Cœlibatu sentiendum?

Laicus A catholicus. Negamus nos Matrimonium esse Sacramentum, Contractus enim civilis est, intercedens inter virum, & sceminam, qui certis de causis etiam post matrimonij consummationem dissolubilis sit, etiam quoad vinculum; ita porro Matrimonium hoc est universis hominibus commune, ut nullus

fit status, in quo Cœlibatus sit præferendus Matrimonio, adeoque inferimus Clericos vel Religiosos ad carentiam uxorum nullo jure teneri posse.

Laicus Catholicus. Nos Matrimonium suspiciamus ut Sacramentum in Christo & Ecclesia, & quidem si sit consummatum, sola morte alterutrius conjugum dissolubile physicè quoad vinculum. Præferimus tamen Cœlibatum & continentiam statui Matrimoniali ex ipsius Domini judicio, adeoque asserimus certorum statuum homines liberè id genus virtutis assumptes ad id obligari.

Theologus Catholicus. Tripartitam hanc Questionem tribus resolutionibus expediam.

I.

Resolvo igitur imò. Matrimonium Christianorum esse verum & propriè dictum novæ legis Sacramentum, tanquam signum visibile gratiæ invisibilis à Dgo institutum. Est enim contractus inter sponsoz visibilis, de quo Apostolus clare pronunciat Ephes. 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum est*, promissionem gratiæ ibidem subjungit: *ego autem dico in Christo & Ecclesia.* Ergo inter conjuges est talis conjunctio, qualis inter Christum & Ecclesiam, cujus conjunctionis significativum Sacramentum est matrimonium. Sed inter Christum Sponsam & Ecclesiam Sponsam est conjunctio per gratiam & charitatem, ergo ut hujus sit fidelium

spon-

sponsorum conjunctio, significativa, oportet inter eos intercedere non unionem solum carnalem & naturalem, qualis est etiam inter Gentiles, verum spiritualement in gratia & charitate consistentem, proinde Sacramentum illud matrimonij hanc gratiam conferre debet, ut in eo perfecte subsistat significatio conjunctionis Christi cum Ecclesia ab Apostolo asserta.

Institutio porro hujus Sacramenti & elevatio contractus prius pure civilis ad rationem Sacramenti habetur Matt. 19. v. 6. *Quod DEUS conjunxit, homo non separet.* Sed audiat de hoc Augustinus.

Augustinus Lib. de fide & operibus In Civitate Domini, in monte Sancto ejus, hoc est in Ecclesia Nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum commendatur. Et Lib. de bono Conjugali Cap. 18. In nostrarum quippe nuptiis plus valet sanctitas Sacramenti quam sanctitas uteri.

II.

Resolvo 2dò. Matrimonium fidelium consummatum solvi non posse quoad vinculum, etiam ob fornicationem. & adulterium, multò minùs ob alias minoris momenti causas. Prob. primò ex Marci 10. v. 11. *Quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterat.* & Luc. 16. v. 18. *Omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, machatur, & qui dimissam à viro ducit, machatur.* Quis ergo audeat

audeat illud separare, quod Deus sic conjunxit?

Nec obstat 1mo. quòd Judæis id permissum olim fuerit. Respondet enim Dominus Matt. 19. v. 8. *Moses, inquit, ad duritiem cordis vestri permisi vobis dimittere uxores vestras ab initio autem non fuit sic.*

Nec obstat 2do. quòd apud Matthæum Cap. 5. v. 32. dicat Dominus: *Omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit eam mœcham. & qui dimissam duxerit, adulterat.* Respondeo enim, aliud est ob fornicationem uxorem suam dimittere, aliud est illâ dimissâ; & vivente, aliam ducere, prior enim est separatio quoad thorum in Ecclesia consueta, secunda verò separatio esset vinculi, sic explicant hunc textum cum Ecclesia omnes SS. PP. & ipse Apostolus I. Cor. 7. v. 10. *Iis autem, qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere: quòd si discesserit, (v. g. ob fornicationem, aut nimiam sævitiam) manere innuptam; aut viro suo reconciliari.*

Confirmatur hoc totum ex S. Paulo qui Rô. 7. v. 2. & 3. sic habet: *Quæ sub viro est mulier, vivente viro alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera; si fuerit cum alio viro, si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est à lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro: Et ratio est, si enim in Christo, & Ecclesia Sacramentum est vinculum matrimo-*
niale,

niale, utique sicut Christus ab Ecclesia visibili, sponsa suâ ad exitum usque mundi separabilis non est, ita nec vir hoc sacramentali vinculo ligatus ab uxore ad exitum è vivis alterutrius ipsorum. Sed quid de hoc Augustinus sentiat, videamus.

Augustinus L. 6. contra Adimantum C. 4. Hac verba Apostoli toties repetita, toties inculcata vera sunt, viva sunt, sana sunt, plana sunt: nullius viri posterioris mulier esse incipit, nisi prioris esse desierit; esse autem desinet uxor prioris, si moriatur vir ejus, non fornicetur: Licitè igitur dimittit conjux ob causam fornicationis, sed manet vinculum prioris, propter quod fit reus adulterij, qui dimissam duxerit etiam ob causam fornicationis, Item Lib. de nuptiis, & conc. c. 21. & 10. Hujus Sacramenti vis est, ut mas, & femina copulati, quamdiu vivunt, inseparabiliter perseverent.

III.

Resolvo 3^{tid}. Castitatem præstare conjugio, quam à suis Ministris Ecclesia rectè exigit servari. Prob. ex Matth. 19. & 10. & seq. ubi Apostolis de onere matrimonij attonitis clarè demonstrat donum hoc cœlo remunerandum non ab omnibus capi. Paulus item toto fere C. 7. in 1. Epist. ad Corinth. est in commendanda virginitate, & continentia, à versu nimirum 25. hinc 26. dicit: *bonum est homini sic esse, & clariùs 38. & qui matrimonio jungit vir-*
ginem

ginem suam, bene facit, & qui non jungit, melius facit *¶* 40. *Beatior erit, si sic permanserit.* Laudatur eadem virtus, Sapientiae 3. *¶* 13. & C. 4. *¶* 1. Eccles. 26. *¶* 20. Galat. 5. *¶* 22. Nec obstat textus ille S. Pauli 1. Corinth. 7. *¶* 2. *propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat.* Hic enim Paulus non dixit, ut unusquisque *ducat*, hoc enim modo & ipse, & alij qualicunque impedimentò impediti debuissent uxores ducere, quòd tamen est falsum, verùm ut qui sunt conjugati, illi ob periculum incontinentiae non fraudent invicem. Nec obstat 2dò: eodem Cap. *¶* 9. *Si non se continent, nubant, melius est enim nubere, quam uri:* hoc enim & Catholici sentiunt: melius esse nubere, quam libidinis scelere aduri, quam in continuo periculo fornicationum stare sibi moraliter insuperabili, ob carnis ad libidinem proclivitatem & insolentiam.

Ostendo hic incidenter necessarium, & congruum esse Ministris Ecclesiae coelibatum, præcipue Sacerdotibus. Primò enim ob ministerium Altaris id maximè erat conveniens, si enim veteris legis Sacerdotes sacra tractaturi, & Laici ea percepturi continere ab uxoribus debebant (Exod. 19. *¶* 13. 1. Reg. 21. *¶* 4. & 5.) quantò magis Sacerdotes, qui quotidie Divinum Sacrificium &c. 2dò: Apostolus 1. Corinth. 5. *¶* 7. ait: *Nolite fraudare invicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi.* Hinc format S. Hieronymus tale argumentum:

tum: Si Laicis imperatur, ut propter orationem abstineant se ab uxorum coitu, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis, populique peccatis illibatas DEO oblaturus est victimas. 3to. S. Paulus inter cæteras dotes Episcopi asseruit etiam continentiam Tit. 1. 7. 4to. id exigit redditum e patrimonio Christi provenientium recta & securior conservatio. 5to. Ipsi Apostoli profitebantur se reliquisse uxores Matth. 19. 6to. Prohibetur militans Deo se immiscere similibus curis 2. Tim. 2. 3. minime conducentibus ad servitium placens Deo exhibendum 1. Corinth. 7. 33. 7mo. Probatur ex perpetua Ecclesiæ Latinæ praxi, & plurimorum Conc. definitionibus, quæ Græcis, & Orientalibus dissimularunt uti conjugibus, quas habuerunt ante susceptos ordines, nunquam tamen iis etiam indultum est post Sacerdotium ad secunda vota, vel etiam prima transire. Sed ad Augustinum transeamus.

Augustinus. L. de bono viduit. Continentiam conjugio præponimus; Sanctam verò virginitatem etiam continentie viduali.

CONTROVERSIA X.

Quid sentiendum de Cultu Sanctorum in Cælo regnantium?

Laicus Acatolicus. Nostri hanc invocationem Sanctorum rectè vocant Idololatricam, adeoque omnibus gravissimè illicitam.

Laius Catholicus. Econtra nostri afferunt Sanctos cum Christo regnantes tanquam DEI amicos religioso cultu honorandos & tanquam pios apud DEUM intercessores rectè invocari. Nullatenùs tamen eos cultu Patriæ soli DEO proprio posse coli.

Theologus Catholicus. Resolvo Sanctos cum Christo regnantes unà cum Angelis piè ac utiliter à fidelibus invocari. Prob. 1mo. Pium est preces fidelium adhuc peccabilium in hac vita interpellare, ergo multò magis invocare amicos DEI jam confirmatos in gratia; securos de se ipsis in Patria. Anteced. patet ex plurimis Scripturæ textibus ut Job. ult. v. 8. *Ita*, inquit Dominus, *ad servum meum Job, ipse orabit pro vobis, faciem ejus suscipiam.* Item S. Paulus Rom. 15. v. 30. *Obsecro vos, ut adjuvetis me in Orationibus pro me apud DEUM.* Similiter rogat Ephesios, Thessalonicenses, Collossenses &c. Et mirum certè cuique videri debet Acatholicos modernos cum Vigilantio, & Manichæo esse adeò intimos, & excelsos DEI Consiliarios, qui dedignentur aliorum intercessionibus apud Regem Regum (coram quo tremunt qui portant orbem) implorare.

Prob. 2do. Angeli, & Sancti sunt solliciti de nobis & orant pro nobis, ergo piè invocantur, quos enim scimus posse, & velle petita impetrare, eos meritò rogamus. Anteced. patet ex Scriptura. Sic Tobix inquebat Angelus Cap. 12. v. 12. *Quando orabas cum lacrymis, ego obtuli*

obtuli orationem tuam Domino. 2. Machab. 15. v. 14. dicitur Jeremias Propheta jam pridem mortuus *multum orare pro populo & universa Sancta Civitate.* Item Bar. 3. v. 4. *Domine DEUS Israel, audi nunc orationem mortuorum Israel.* Idem habetur & quotidianâ experientiâ fidelium constat, tot beneficiis & miraculis comprobata, eos ex charitate quâ feruntur in fratres suos & membra ejusdem mystici corporis communionem in Symbolo fidei cum militante Ecclesia assertam minimè dedignari. Clarissimus textus extat 2. Petri 1. v. 15.

Prob. 3to. Sæpe Angeli, & Sancti leguntur in Scriptura invocati ergo & nos piè, & utiliter eos invocare possumus. Anteced. prob. Gen. 18. v. 16. *Angelus (inquit Jacob) qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis, & invocetur super eos nomen meum, nomina quoque Patrum meorum Abraham & Isaac.* Vide quomodo vir hic Deo charissimus expetierit benedictionem Angeli & suorum Patrum jam mortuorum invocationem super filios Joseph, imò & sui nominis, qui jam jam moriturus erat. Similiter memoratur Osee 12. v. 4. Angelus cum fletu rogatus, Lucæ 16. v. 24. invocatur ab Epulone Abraham.

Prob. 4to. refellendo fundamenta Acatholicorum. Falsum enim est, per hoc Deo fieri Injuriam se solum adorare jubenti (Matth. 4. v. 10.) quis enim dicet, S. Paulum toties invocando fideles hic in terris, fecisse Deo injuri.

juriam, aliud enim est adorare cultu Deo debito *falsos Deos* prout vetatur Exodi 20. v. 3. Aliud est petere aliorum intercessionem apud verum DEUM. Sicut porro non fit injuria Regibus terrenis per honorem suis amicis & servis exhibitum, sed potius in illis dicitur honorari. Pariter certè honor præstitus Sanctis DEI in eum redundat juxta illud : quam diu ex minimis fecistis &c. qui dat frigidam in nomine discipuli &c. qui vos audit me audit &c.

Falsum est 2dò. Mediatori Christo fieri injuriam, cum ille sit *unus Mediator DEI & hominum* 1. Tim. 2. v. 5. & per eum habemus *accessum ad Patrem*. Hoc etenim perinde pugnaret contra invocationem hominum hinc degentium. 2dò. quia Christus est Mediator principalis. & immediatus mediatione redemptionis & supremæ interpellationis apud Patrem ; hinc ibidem subditur, & explicatur quis sit ille unus Mediator à Paulo inquirente : *qui dedit redemptionem semetipsum pro nobis*. Sancti verò sunt mediatores tantùm subordinati, mediati interponentes merita Christi, cujus intuitu quidquid impetrant, non impetrant tanquam authores beneficiorum, sed supplices advocati.

Falsum est 3tio. Sanctos non audire preces viventium, ut conantur probare variis Scripturæ textibus, primò enim admittimus DEUM esse solum qui novit corda filiorum hominum 3. Reg. 8. v. 39. cum tamen innumeris in locis tribua-

tribuat Deo soli per essentiam id, quod creaturæ tribuitur per participationem (sic Deus dicitur solus bonus Matth. 19. solus iustus 2. Mach. 1. 7. 25. solus pius &c. & tamen etiam homines dicit eadem scriptura bonos, iustos, pios) adeoque hinc adversarij nihil aliud inferre possunt quam quòd nulla creatura possit secreta cordium scire propria virtute, potest tamen accepta à Deo cognitione, & revelatione. Hinc qui textus citantur de Patribus veteris Testamenti quod de iis dicatur v. g. *Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos* Isaia 63. 7. 16. Si intelligatur textus in sensu proprio, nihil probat contra Catholicos, qui non de Patribus adhuc tunc in lyombo constitutis, sed de Sanctis in Cœlo regnantibus asserunt, quòd sciant nostras necessitates: si verò cum S. Hieronymo commodius velis intelligere, sensus huius textus est conquerentium hoc modo: Abraham, & Jacob non agnoscunt nos amplius pro filiis suis ob peccata nostra: sic accipitur *ly nescio* Lucæ 13. v. 27. Si qui alij textus sunt, ut Eccles. 9. v. 5. *Mortui nihil noverunt amplius*, & Job. 21. intelligendi sunt juxta S. Gregor. L. 12. moralium de damnatis, qui utique nullum cum vivis amplius possunt habere commercium, ut Dominus de Epulone memorat Lucæ 16.

Positivè autem probatur Sanctos audire preces nostras sic: Angelus audivit preces Tobia C. 12, 7. 12. Angeli cognoscunt internam poenitentiam.

nitentiam, & conversionem peccatoris Lucæ
15. v. 10. Omnem cultum Deo exhibitum
Psalmo 117. 2dò. Sanctis adhuc peregrinan-
tibus in terra concessa est sæpe occultorum sci-
entia ut Samueli 1. Reg. 9. v. 19. *Elifæo* 4. Reg.
5. v. 25. *Danieli* Cap. 2. v. 26. *Petro* Act. 5.
v. 2. ac aliis innumeris usque ad nostra tem-
pora, ergo multò magis conceditur eis regnan-
tibus in Patria, quia id spectat ad perfectam a-
micitiã. ut amicus manifestet amico, quæ
pertinent ad ipsum: hinc Dominus ad Disci-
pulos suos ait Joan. 15. v. 15. *Jam non dicam*
vos eses vos, quia servus nescit, quid faciat Domi-
nus ejus: vos autem dixi amicos, quia omnia
quæcunque audire à Patre meo, nota feci vobis,
Manifestat ergo Deus suis Sanctis, & quidem
(juxta S. Gregor. & S. Thomam) in verbo,
vel in essentia sua, quæ est speculum omnium
secretorum.

Falsum est 4tò. id esse signum diffidentiae
erga DEUM, quia 1mò. vivos hîc in terra sine
nota diffidentiae invocamus, ergo etiam &c.
2dò. quia faciliùs impetramus per amicos DEI,
quam a peccatis nostris præpediti nos ipsi. hinc
amici illi Jobi relegantur ad interpellatorem
alium. *ut non imputetur eis stultitia* Job. 42. v. 8.
3tò. ipse DEUS testatur id ipsum Gen. 20. v. 7.
Sic S. Stephanus adeò efficaciter oravit pro la-
pidatoribus Act. 7. ut S. Augustinus Pauli Apo-
stolatum. hujus impetrationi adscribat.

Falsum est 5tò. Non licere invocare Sanctos,
cò

etò quòd DEUS positivum non dederit de eo præceptum ; multa enim ipsi adversarij agnoscunt DEO placere, quæ non habentur ex præcepto, ut omnia dare pauperibus, Eucharistiam jejunum comedere &c.

Falsum est 6tò. Catholicos B. Virginem habere pro DEA sua, illique cultum DEO debitum præstare : verum inferiorem Latriâ, & superiorem Duliâ cultum ob inenarrabilem DEI Matris excellentiam, quem ei tota Ecclesia meritò desert : quod probare carnali homini supervacaneum est, qui verò æstimat prout æstimari DEUS infinitæ Majestatis jure infinito à sua creatura exigit, is non difficulter fatebitur ab homine etiam Matrem Creatoris dignè honorari nunquam posse.

Confirmatur hoc totum praxi Ecclesiæ perpetuâ ab ipsis Apostolorum temporibus. Sed juvat hic Augustini verba ex orationis contextu afferre.

Augustinus L. Medit. C. 40. Sancta & Immaculata Virgo DEI Genitrix Maria, Mater Domini nostri JESU Christi intervenire digneris apud illum, cujus memisti effici templum. S. Michael, &c. per illum vos rogare præsumo, qui vos elegit, ut pro me culpabili ipsi DEO supplicare dignemini.

CONTROVERSIA XI.

Quid sentiendum de Cultu Imaginum Christi, & Sanctorum?

Laicus A catholicus. Nostri sanctè profitentur severè à Deo prohiberi omnis imaginis cultum, ut patet ex illo Exod. 20. v. 4. *Non facies tibi sculptile.*

Laicus Catholicus. Et nos profitemur in eo textu prohiberi omne idolum, & falsi Dei imaginem, vel rei alterius similitudinem eo fine creatam, ut adoretur, conformiter ad textum etiam alium Lev. 20. v. 1. *Non facietis vobis idolum, & sculptile, nec in signum ponetis lapidem in terra vestra, ut adoretis eum.* Cæterum tenemus seclusa adoratione, & periculo Idololatriæ, non vetari usum imaginum, seu Dei, seu creaturarum, & præsertim Sanctorum in memoriam eorundem, vel ad excitandam devotionem, imitationem, aut ob alios pios fines.

Theologus Catholicus. Resolvo venerandas esse Imagines Dei, B. Virginis, & Sanctorum, non quòd credatur, iis inesse aliqua virtus, propter quam essent colendæ, vel quòd aliquid ab iis materialibus sit petendum, vel in iis fiducia ponenda sit, (sicut olim fiebat à gentilibus) sed quia honor illis exhibitus refertur ad prototypa, quæ repræsentant; ita ut quidquid externi, vel interni religiosi cultûs coram iis sit,

fit, id referatur ad illas personas, quarum effigies ibidem exhibetur.

Probatur nunc assertum 1mo. Imagines sunt sacræ ex institutione sua, & peculiarem ad Deum, Christum, & sanctos ejus relationem habent, quorum nimirum sunt repræsentativæ, ergo sunt honorandæ. Anteced. est innegabile, hinc pro causali, cur hoc, vel illud deceat virum facere, vel cur enim non liceat occidere, assignatur in scriptura, *quoniam imago DEI est* Gen. 9. v. 6. 1. Cor. 11. v. 7. Et certe illa dicimus sacra vel profana, quæ maximam relationem habent vel ad Divina, vel ad profana, eorundemque sunt aliquomodo appertinentia, sic sacras literas dicimus sacras, quia sacra exprimunt. Consequentia itaque prob. scriptura enim plurimis in locis res creatas ex eo, quod ad Dei cultum specialiter spectabant, jussit honorari, sic Psal. 98. v. 5. *Adorate scabellum pedum ejus*. Matth. 5. v. 35. *Calum & terram*. Exod. 12. v. 16. *Diem primam, & septimam; terram* item, in qua *stetit Moyses* Exod. 3. v. 5. Vetuit item Deus quasdam res irreverenter tangi 1. Reg. 6. v. 19. Item duos Cherubinos ipse Deus curavit fieri, Exod. 25. v. 18. Arca fœderis ingenti cum reverentia à populo Dei servabatur 2. Reg. 6. v. 5. Ozias ob tactum ejus incautum morte punitus 2. Reg. 6. v. 8. Philistæi tamen reverenter apud se servarent, variis plagis afflicti sunt 1. Reg. 5. & 6. Obededom ob ejus reverentem in domo sua deten.

tionem Dei benedictionem consecutus est 2. Regum 6. v. 11. Sic ob morsum serpentis serpens æneus erectus est Dei jussu, ut *qui percussus* aspexerit eum, vivat. Num. 21. Si ergo typus & figura Christi crucifixi meritò in æstimatione fuit, cur execrantur Acatolici imaginem ejus, cujus aspectu sanamur à morsu serpentis tartarei, ut innuitur Joan. 3. v. 14.

Nec obstat, eum serpentem ab Ezechia Rege comminutum 4. Reg. 18. v. 4. Judæi enim inceperant ei Divinum cultum deferre adolendo ei incensum, quod periculum non habetur inter Christianos; nemo enim aurum vel argentum veneratur, vel artificium, verùm illum, cujus est imago. Deinde cessante morsu serpentis, cessavit finis hujus antidoti; non cessat autem imaginum sacrarum finis supra insinuatus in conclusione, nec cessabit usque ad consummationem sæculi.

Probatur 2dò. Phil. 2. v. 10. Nomen Jesu dicitur venerandum, sed nomen quodlibet est imago, & repræsentatio rei nominatæ (ut Aristoteles in L. Perihe. C. 1. dicit) & personæ, quæ per hoc significatur, ergo venerari nomen, est personam venerari. Paritas certè, & causalis est adæquata, cur nomen, vel imago honoretur cujuscumque.

Probatur 3tò. Etiam Acatolici fatentur Regum, Principum imagines, vel parentum civili cultu honorandas esse, & eos meritò puniri, qui eas ludibriò afficiunt, ut habentur in legi.

legibus juris, ergo multò magis sunt honorandæ imagines Cælitum, & quidem tanto eminentiore cultu, delato imaginibus mortalium, quanto ipsi Cœlites excellentiore veneratione coluntur ab his, quibus civilis honor exhibetur, juxta illud Lev. 10. v. 10. *Habeatis scientiam inter sacrum & profanum.*

Falsum est itaque Catholicos colendo imagines, idola colere, idolum enim non est imago rei sacræ, sed simulacrum aut ficti DEI, Dææ, vel dæmonis, aut rei etiam inanimatæ; Hinc Gentiles, & Judæi nunquam in idolis suis verum Deum coluerunt, ut habetur Deut. 32. v. 17. Psalm. 95. v. 5. I. Cor. 10. v. 20. Hinc dum vitulum adorarent, dicitur quòd *obliti sunt DEUM, qui salvavit illos* Psalm. 105, 19. 21.

Falsum est add. ab ullo Concilio fuisse damnatum absolute cultum imaginum, nisi fortè ab Hæreticis illegitimum Concilium sine consensu Pontificis facientibus illud fuerit.

Confirmatur hoc totum tot miraculis usque ad hæc tempora à Deo in imaginibus patratis, adeo ut vix sit Orbis angulus, ubi non extarent signa, per quæ Deus Imaginum sacrarum cultum sibi esse gratum ostendisset. Ad Augustinum descendamus.

Augustinus L. 3. de doctrina Christiana C. 9. Signa utilia Divinitus instituta veneranda sunt, quia honor eorum ad prototypum transit.

Prob. 4ta. Remissâ culpâ non semper remittitur tota pœna, sed multi discedunt ex hac vita, qui non satisfecerunt pro tali reatu ergo ijs restat satisfaciendum in altera. Mai. probl. ex script. Sic David adulterij & homicidij reus, audivit quidem à Propheta, 2. Reg. 32. v. 48. *Transiit Dominus peccatum tuum*, pœnam tamen ei non fuisse remissam patet ex subsequentibus verbis: *Verum tamen quia &c. filius, qui tibi natus est, morte morietur*, 2do. Idem David remissò jam peccatò cogitur eligere sibi pœnam 2. Reg. 24. v. 12.

3ta. Moyses & Aaron dimissâ culpâ incredulitatis, puniti tamen sunt pœnâ temporali Deut. 32. v. 48. Simile quid contigit Populo Israël. Exod. 32. v. 14. & 27. Item Num. 14. v. 29.

Concedimus itaque, Deum juxta suum promissum, poenitenti remittere peccata, nec recordari iniquitatum ejus (Ezech. 18. v. 21.) quoad culpam & pœnam æternam, verùm, ut ex probatione quarta patet, recordatur sæpe quoad pœnam temporalem.

Concedimus 2do. Morte fundos cadere vel ad Austrum vel ad Aquilonem (Eccl. 11. v. 3.) ibique manere hominem vel amicum vel inimicum Dei; si in statu gratiæ decesserit, fore hæredem gloriæ, prout sunt etiam omnes animæ purgatorii; si verò in peccato mortali, inimicum æternum.

Concedimus 3ta. Post diem Iudicii, nulum.

CONTROVERSIA XII.

Quid sentiendum de Cultu Reliquiarum?

Laicus A catholicus. Hoc enim verò est cum Marcione, & Vigilantio sentire, mera nãmque est superstitio, corpora, aut res alias sive ad Christum, sive ad Sanctos quoquomodo pertinentes religiosa veneratione colere.

Laicus Catholicus. Nos cum Concil. Trident. Sess. 25. palam asserimus: *Sanctorum Martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva membra fuerunt Christi, & templum Spiritûs Sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus veneranda esse, per quæ multa beneficia à DEO præstantur hominibus; imò etiam vestes, & alia, quæ quoquomodo ad aliquos Sanctos pertinent, honorandas esse: maximè autem crucem Christi, quam Dominus sanguine proprio purpuravit, & ejus etiam enigiem pictam, vel quocunque modo eò fine formatam, oportere singulari in æstimatione habere.*

I.

Theologus Catholicus. Resolvo imò. Reliquias Sanctorum religiosa veneratione esse dignas. Prob. primo ex Scriptura Deus ipse voluit honorari Sanctorum suorum corpora, sic corpus Moylis per Angelos honorificè curavit
sepe.

sepeliri (Deut. 34. v. 6.) qui adhuc in vivis
ossa Patriarchæ Joseph ex Ægypto honorificè
translulerat Exodi 13. v. 19. Tactu pallij Eliæ
dividebantur aquæ 4. Reg. 2. v. 2. & S. Atta-
ctu ossium Elisæi mortuus ad vitam revocaba-
tur 4. Reg. 13. v. 21. Umbra Petri sanabat æ-
gros Act. 5. v. 15. per semicinctia, & sudaria
Pauli multa miracula fiebant Act. 19. v. 11.
Ipse Isaias Propheta prædicit sepulchrum
Christi fore gloriosum Cap. 55. v. 10. èstque
postea à toto mundo visitatum. Si ergo Deus
ipse sic voluit Sanctorum corpora, & ipsas ut
dicam lacernas eorum honorari, & pro instru-
mento mirabilium operum usurpari, ratio cer-
tè sufficiens est, ut nos Christiani corpora San-
ctorum, quæ fuerunt templum Spiritûs Sancti,
organa animarum ad omne opus bonum, in-
strumenta propagationis gloriæ Dei, tanquam
pignora Patronorum, exuvias Charissimorum,
trophæa triumphantium destinata ad gloriam
æternam debito cultu prosequamur.

Probatur 2dò, ex præcedenti propositione
ductò argumentò: si enim arca Testamenti
tanto cultu, & veneratione fuit honorata,
quantò magis reliquiæ Sanctorum, per quæ
Deus usque ad hanc diem tanta miracula pa-
trare non desinit, testarique pergit, quod pro-
misit custoditurum se ossa Sanctorum suorum
Psal. 33. v. 21. ad quid enim corpora tot sæ-
culis incorrupta?

Nec obstat illud Christi Pharisæos reprehens-

dentis Matth. 23. v. 20. *Va vobis, qui edificatis sepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta justorum; non enim ob honorem corporibus Sanctorum delatum arguuntur Pharisæi, sed ob scelera sua, per quæ consenserunt homicidio Majorum suorum, & illud completuri erant per ipsius Christi, aliorumque ejus Sanctorum necem, ut patet ex Lucæ 11. v. 48. Testificamini inquit Christus, quia consentitis operibus Patrum vestrorum, quia illi Prophetas occiderunt, vos autem edificatis sepulchra. Et alibi Christus conqueritur de Jerusalem, quod occidat Prophetas, quis autem Christianorum honorat corpora Martyrum consentiens in necem eorum?*

Nec obstat add. Moysis corpus esse occultatum, nè coleretur à Judæis; illi enim prone erant ad idololatriam, eratque periculum, nè sicut serpenti Divinos honores, ita Moysis corpori deferrent, hoc periculum autem cessat apud Christianos.

Nec obstat 3tid. Nullibi in Scriptura id esse præceptum expressè: sufficit enim haberi ibidem vestigium hujus cultûs, & usque ad hæc tempora in Ecclesia cultum hunc esse usitatissimum, ut patet ex prima probatione.

Nec potest dici, quod per cultum reliquiarum cultus Divinus minuatur, quia sicut in humanis Princeps honoratur non tantum in amicis, & servis suis immediatè honoratis, sed etiam in rebus omnibus ad eosdem pertinentibus,

bus, & ex æstimentur ob respectum Principis
v. g. per osculum vestibus ablegati ejus impres-
sum, ita certè & Deus honoratur. Sed placeat
ad Augustinum referre quæstionem præsentē.

*Augustinus Epist. 103. Reliquias B. Mar-
tyris Stephani, non ignorat Sanctitas vestra (fi-
cut & nos fecimus) quàm convenienter honora-
re debeamus.*

II.

Resolvo 2dò. Crucem in qua Christus pe-
pendit, venerandam esse, fuit enim ara summi
sacrificij, & Christi crucifixi Heb. 7. v. 13. fuit
scala ad regnum cœleste Joan. 12. v. 32. Phil.
2. v. 8. fuit instrumentum liberationis nostræ
Joan. 3. v. 14. & 15. In ea Diabolum vici-
t Dominus, & de hoste triumphavit Colos. 2. Si
ergo dignum fuit scabellum pedum ejus adora-
ri Psal. 98. v. 5. quantò magis Crucem Divi-
no ejus sanguine Purpuratam? cujus signum
ipso die judicij apparebit Matth. 24. v. 20. ut
hunc textum omnes SS. PP. cum S. Augustino
interpretantur.

Probatur 2dò. Deus venerationem hujus
crucis sibi gratam fore ostendit per miraculo-
sam inventionem, & à Persis recuperationem
ut fuse describunt Ruffinus, Euseb. &c. & S.
Ambrosius Orat. de obitu Theodosij: *Sapien-
ter Helena egit, quæ Crucem in capite Regum le-
vavit, ut Crux Christi in Regibus adoretur.*

Probatur 3tio. Aliæ res sacræ dignæ sunt
cultu,

cultu, ut probatum est, ergo multò magis rerum materialium excellentissimum Crux Domini, quæ quamvis dolorem, & ignominiam Christo attulit, majorem tamen longè gloriam, & lætitiā, ob quam digna est veneratione. Hujus enim figuræ fuerunt sanguis agni in possibus domorum Exodi 12. ut S. Augustinus L. de Catechizandis rudibus C. 20. memorat. Item illud Tau, quod Ezechielis 9. jubebatur describi in frontibus gementium ut S. Cyprianus, Hieronymus, alique plurimi Ss. PP. interpretantur. Crucis signum (teste S. Augustino, & tota illud usurpante Ecclesia) est signum Dominicæ passionis, ejusque memoriale, ergo digna est, quæ sæpe usurpetur.

Hinc magna est Acatholicorum calumnia, quā Catholicos dicunt supersticiosè, & magicè uti similibus characteribus; non enim ex pacto cum dæmone, sed ex promissione Christi, sicut utimur ipsis etiam Sacramentis ad effectūs supernaturales, ita ejusdem Christi virtute consistimur signo crucis: primò ad morbos pellendos, 2do. ad res quasdam sanctificandas. 3^{tid}. ad fugandos dæmones, cum enim hi vident instrumentum suæ debellationis, terrentur, non minùs quam canis visò baculò, quò fuit percussus; Deindè hoc signum est invocatio quædam meritorum Christi signo tali expressa. Hinc ipsi infideles sæpe leguntur hoc signo à dæmonis insultibus liberari: & S. Basilii ponit inter primas traditiones Apostolicas *se signare signo*

gno Crucis. Athanasius L. de Incarn. Verbi
signo Crucis inquit omnia magica compescuntur.
 Sed Augustino rem totam concedamus.

*Augustinus Tract. 118. In Joann. Quid est,
 quod omnes noverunt signum Christi, nisi Crux
 Christi? quod signum nisi adhibeatur, sive fronti-
 bus credentium: sive ipsi aque, quâ regeneran-
 tur: sive oleo, quo Chrismate inunguntur: sive
 Sacrificio, quo aluntur: nihil eorum rite perfici-
 tur.*

CONTROVERSIA XIII.

Quid sentiendum de Purga- torio?

Laicus Catholicus. Negant Nostri, ullum dari animabus vitâ functorum locum, præter Cœlum & Infernum; quanquam è nostris Calvinistis multi cum novis Arianis negent, etiam Infernum de facto dari, verùm primò post diem judicii, à Deo reprobis destinandum esse.

Laicus Catholicus. Nostri verò contra Aëtianos etiam (ut testatur S. Augustinus & Epiphanius) asserunt dari purgatorium locum, ubi animæ justorum, in hac vita non sufficienter expiatæ, pœnam temporalem sustinent, priusquam ad cœlestia recipiantur.

Theologus Catholicus. Resolvo dari Purgatorium, in quo animæ justorum pro culpis venialibus, vel etiam mortalibus, in vita quidem remissis quoad culpam, non plenè tamen per sa-

tisfactionem expiatis quoad pœnam, justô Dei
judiciô pœnam temporalem patiuntur.

Prob. 1^{mò}. ex Scriptura. 2. Machab. 12. v. 43. dicitur: *quòd facta collatione duodecim mil-
lia drachmas argenti miserit* (Judas Machabæ-
us) *Ierosolimam offerri pro peccatis mortuorum.*
Quod factum approbatur ibidem v. 46. *Sancta*
ergo & salubris est cogitatio, pro Defunctis exo-
rare, ut à peccatis solvantur. Subsumo jam:
sed non potuerunt orare pro constitutis in in-
ferno, unde nulla est redemptio, néque pro
illis, qui fuerunt in Cœlo, hi enim non de-
bent solvi à peccatis, cùm *nihil coinquinatum*
intrare possit eò Apoc. 21. v. 27. Et hunc
textum adeò clarum cùm aliter A catholici
respondere non possint, dicunt hos libros non
esse canonicos, quos tamen tales agnovit tota
Ecclesia, teste Gelasiô, Innocentiô &c. Ju-
vat hic annectere verba Dionysij Areopagitiæ,
Discipuli S. Pauli Apost. qui Eccles. Hier. c. 7.
sic ait: *Accedens deinde Venerandus Antistes*
preem sacram super mortuum peragit & c pre-
catur oratione illa Divinam Clementiam, ut
cuncta dimittat per infirmitatem humanam ad-
missa peccata defuncto, eumque in luce statuat,
& regione vivorum. Addo, quòd A catholici
quamvis non adhibeant Plutarcho vel Curtio
tantam fidem, quantam Evangelistis, si ta-
men aliquid de antiquitatis consuetudine hi
Historici testentur, non inficiantur illis assen-
tiri, credant itaque saltem fide humanâ, ante
Chri-

Christi adhuc tempora fuisse moris, apud Judæos, orare pro mortuis.

Pro 2dò ex Matt. 12. v. 32. *qui dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Si ergo in altera vita non esset remissio aliquorum peccatorum, non minus ridiculè loquutus fuisset Dominus, quàm si quis diceret: Ergo neque in hac, neque in altera vita ducam uxorem. Atqui nec in Cœlo, nec in Inferno est locus remissionis peccati, ergo in purgatorio, titulo remissionis poenæ.

Prob. 3tiò. Fortiùs ex illo textu obvius S. Pauli 1. Cor. 11. v. 15. *Ipsè salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Quem locum quamvis fateatur ipse S. Augustinus esse obscurum, quoad ea, quæ statum quæstionis hujus non concernunt, ipse tamen S. Doctor cum omnibus SS. Patribus asserit, hic de duplici classe justorum agi. Primò de perfectis qui immediatè aureorum suorum operum in puritate intentionis exercitorum mercedem accipient. Secundò de imperfectis, quorum nævi quidem bonis operibus immixti restant in igne purgante castigandi; & hoc sensu interpretantur etiam illud Isaïæ 4. v. 4. *Purgabit Dominus sordes filiorum &c. Spiritu judicij, & spiritu combustionis.* Item illud Zach. 9. v. 11. Et Malach 3. v. 3. Lucæ verò 12. v. 47. dicitur. aliquos vapulatu-
ros paucis, at de interni poenis, cum cæ singulæ eternæ, id asseri non potest, Ergo.

lum futurum Purgatorium, sed impij ibunt in supplicium æternum, justi verò in vitam æternam, eòsque tamen durabit Purgatorium.

Concedimus 4to. Cum Latrone illo multos directè ire ad Cælum, qui nimirum per actus sive perfectæ charitatis, sive pœnitentiæ, & afflictationis, hîc satisfecerunt, vel post baptismum morte præventi non peccârunt.

Concedimus 5to. Juxta illud Sap. 3. v. 1. *Justorum animas non tangere tormentum mortis,* nec inferni, imò nec pœnas temporales pati, si tales sint, qui juxta dicta, ex hac vita plenè expiati, discedunt, per opera ibidem à Sapiente enumerata.

Nec possunt Adversarij dicere, quòd per mortem sufficienter plectantur justi pro reliquis pœnarum, hæc enim pœna communis est etiam iis, qui reatum pœnæ nullum habent, & hòc modò etiam infideles satisfacerent pro peccatis suis, quod est apertè falsum. Sed nec per fidem solam satisfaciunt, actûs enim hujus tanta efficacia gratis asseritur: deinde multi repentinè moriuntur sinè ullo tali actu elicitò, qui tamen sunt justì.

Concedimus 6to. Nomen Purgatorij nullibi reperiri in scriptura, verùm ut probatum est, reperitur res significata per hoc nomen, sicut ergo SS. Trinitatem credimus propter rem in scriptura revelatam, tametsi nomen Trinitas non reperiatur in ea, ita Purgatorium.

Confirmatur resolutio nostra Imò. **Autho-
ritate**

ritate primitivæ Ecclesiæ, ipsi enim Apostoli: S. Petrus, Jacobus, Matthæus & Marcus, orabant pro defunctis, ut patet ex eorum lyturgiis. add. hoc testantur primi Sæculi Patres: Clemens Romanus. Tertullianus, Origenes &c. Sed Augustini Authoritatem interpellemus.

Augustinus homil. 16. ex libris 50. homil. *Qui temporalibus pœnis digna gesserunt, per ignem quondam purgatorium transibunt, de quo Apostolus inquit: Salvus erit, sic tamen quasi per ignem.* Item super Lib. 2. Machab. c. 12. *In Machabæorum, inquit, libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium, sed etsi nusquam in scripturis veteribus legeretur, non tamen parva est universæ Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, Authoritas: ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino DEO ad ejus Altare funduntur, locum suum habet, commendatio mortuorum.*

CONTROVERSIA XIV.

Quid sentiendum de Indulgentiis in Ecclesia Romano-Catholica concedi solitis?

Laicus A catholicus, Tenemus cum Valdensibus, Vikl-fistis, & Hussitis, non haberi potestatem in Ecclesia, ut ejus Pastor concedat Indulgentias.

Laicus Catholicus. Econtra nostri asserunt Divinitus esse concessam authoritatem Christi in ter-

in terris Vicario, thesaurum satisfactionum dispensandi, & consequenter Indulgentias concedendi.

Theologus Catholicus. Resolvo dari in Ecclesia potestatem concedendi Indulgentiam, quæ consistit in remissione poenæ temporalis, debitæ peccatis actualibus, post baptismum commissis, & remissis quoad culpam extra Sacramentum facta, ex thesauro Ecclesiæ conflato ex satisfactionibus restantibus Christi, & meritis Sanctorum; idque tam quoad vivos, quam quoad defunctos, qui in Purgatorio versantur.

Prob. 1mo. Certum est ex præcedenti propositione, remissâ culpâ manere frequenter poenam, sed hæc potest remitti per Indulgentias Ecclesiæ, quia Dominus dedit Ecclesiæ claves, Matth. 16. v. 19. Et Joan. 20. v. 22. Matth. 18. v. 18. promittens, quòd *quæcunque remiseritis super terram, erunt remissa & in Cælis.* Ergo. Quæ potestas cum sit adeò universalis, extendit se non tantum ad remissionem peccatorum, quoad culpam, in Sacramento, ut probatum est propositione 3ta. sed etiam ad remissionem poenarum, quæ retardant fideles à consecutione salutis æternæ.

Prob. 2^{dò}. Usu Ecclesiæ perpetuò, sic ipse S. Paulus 2. Cor. 2. v. 10. Incestuoso seriam poenitentiam agenti, rogatus à Corinthiis, ne severitatis argueretur Lex Evangelica, concessit Indulgentiam *in Persona Christi*, quem textum tota Ecclesia semper ita intellexit, testibus:

bus: S. Chrysostomô, Ambrosiô, Anselmô, Thomâ Aquin. &c.

Prob. 3^{id}. Sunt merita Sanctorum dignificata à meritis Christi satisfactoria pro peccatis membrorum Ecclesiæ, ut habetur 1. Coloss. 1. N. 24. ergo possunt ea applicari pro remissione peccatorum, quoad pœnam temporalem, adhuc à justo debitam, cum enim omne bonum opus præter vim meritoriam habeat etiam satisfactoriam in ipso Christo, etiam hæc vis satisfactoria semper manet in restantia. Nec obstat, quod fortè irreplisset quandoque abusus in promulgatione Indulgentiarum, ut oggerunt adversarij, per hoc enim non oppugnatur vis Indulgentiarum, sed Ministrorum; sicut à pari de Eucharistia, certum est, quæ per indignam sumptionem &c. non negatur dari. Nec hinc inferre licet, pœnas has remitti à Pontifice, per potestatem principalem, Deo soli debitam, verum per participatam, & nomine Christi; imò ab ipso Christo.

Confirmatur hoc totum auctoritate Conciliorum (ut habetur in Ancirano, Can. 2. & 5. Conc. Nicæno, Romano, Constantiensi, Triburiensi) Item S. Cypriani, serm. 5. de lapsis. Et S. Hieronymi. Sed ad Augustini suffragium recurramus, qui Tertulliani veteris Scriptoris auctoritatem præmittit, & hortatur certam Personam, *ut in sua viduitate frequentet stationes, pœnas satisfactorias.*

CONTROVERSIA XV.

*Quid sentiendum de Jejunio &
Abſtinentia à certis
cibis?*

Laicus Acatolicus. E noſtris Calviniſtæ nonnulli prorsus dampnant omnem delectum ciborum, atque Jejunium; Lutherani verò approbant quidem Jejunia, ſed arbitrariè duntaxat ſuſcipienda, negantes, quenquam ſub peccato ab Eccleſia poſſe ad id obligari.

Laicus Catholicus. Econtra ſentiunt Noſtri, certos Jejunij dies ab Eccleſia præſcriptos obſervare obligari unumquemque, legitimè non impeditum fidelem.

Theologus Catholicus. Reſolvo, haberi poteſtatem in Eccleſia obligandi certis temporibus fideles ad Jejunia, & ad abſtinentiam à certa ſpecie ciborum.

Prob. 1^{mò}. Deut. 17. v. 12. *Qui ſuperbièrit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eò tempore miniſtrat Domino DEO tuo, & decreto Judicis, morietur homo ille: Si ergo in veteri lege graviter delinquebat non obediens Sacerdoti, quantò magis in nova lege refractarius toti Eccleſiæ præcipienti Jejunia, meritò incurrat illud Chriſti: Qui Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Matth. 18.

Prob. 2^{dò}. Apoſtolus Rom. 13. v. 2. clariùs declarat, quid ſit reſiſtere *Altiori poteſtati*: Sibi

ipſi nimirum damnationem acquirere. Et ſubjungit 7. 5. Subditi eſtote non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam; hoc eſt: non ſolum ob metum poenæ, ſed etiam culpæ; cùm ergo omnis poteſtas à Deo ſit, præcipiens ſubdito nomine ejus, non minus certè debet audiri quam ſi immediate ipſe præciperet, juxta illud Luc. 10. v. 16. Qui vos audit, me audit, qui vos ſternit, me ſternit.

Jejunia porro eſſe ab Eccleſia, ab ipſo Apoſtolorum tempore determinata, clariffimè conſtat ex omnibus Eccleſiæ primitivæ Patribus: Sic expreſſè habet Clemens I. Rom. S. Ignatius Martyr. S. Cyprianus, Hieronymus, & pluriſimi ali. Quia verò cæteris paribus caro plus aliis eduliis ad nutriendum eſt apta, hinc ad edomandam carnem hanc ſaltem edulij ſpeciem univerſaliter prohiberi certis diebus prudenter cenſuit Eccleſia. Cæterùm cur hoc ſic, illud aliter in Eccleſia ab initio prædicatum ſit, inſolenti Critico bene reſpondet S. Auguſtinus: *Inſolentiſſima inſania eſt, inquit, diſputare, an faciendum ſit, quod tota per orbem frequentat Eccleſia.* Ep. 118. Jejunia certè ab ipſis Apoſtoliſ eſſe inſtituta, vel ex eo patet, quòd ipſi adverſarij ne queant tempus aſſignare, quò ea ſint in Eccleſiam introducta primùm.

Nec obſtat imò, illa inveſtiva S. Pauli 1. Tim. 4 v. 1. & ſeq. ubi prædicat quosdam diſceſſuros à fide, prohibitoròſque nubere, abſtinere

nere à cibis, &c. quòd enim hic textus non concernat Catholicos, patet, ex ly *prohibentium nubere*. Ecclesia enim non prohibet nubere, diriguntur ergo ad Marcionistas, & Manichæos, qui nuptias & certos cibos in perpetuum abominabantur, & non certis tantum temporibus; hinc vinum dicebant Manichæi esse Dæmonis creaturam.

Nec obstat 2dò. illud Christi Domini Matt. 15. v. 11. *Non, quod intrat in os, inquinat hominem*. Certum enim est, spiritum per cibi carni materialem sumptionem non posse inquinari, at bene si sumatur ut prohibitus, cum prava scilicet concupiscentia & inobedientia; alias si universaliter dixisset Dominus de omni cibo, tunc licuisset Christianis carnes de victimis idolorum, & suffocata, contra prohibitionem tunc Apostolicam, comedere. Hinc etiam Discipulis dum dixisset Dominus Luc. 10. v. 8. *Manducate, quæ apponuntur vobis*, nil aliud, quam frugalitatem voluit commendare. S. Paulus verò consulens, ea, quæ in *macello vancunt*, *manducare*, non exclusit debitam consuetudinem jejunandi certis temporibus. Sed Augustino quæstio hæc definienda committatur.

Augustinus Ep. 86. ad Cæsulanum: *Ego in Evangelio & Apostolicis litteris &c. video præceptum esse jejunium*. Et serm. 62. de tempore: *In Quadragesima non jejunare peccatum est*.

CONTROVERSIA XVI.

Quid de Cæremoniis in Ecclesia Romana usitatis sentiendum?

Laicus A catholicus. Rectè docent nostri, hos exorcismos, exufflationes, cruces, benedictiones olei, cinerum, cereorum usus aliòsque ritus à Catholicis usurpari solitos esse meras superstitiones & imposturas; ut novissimè Nostri in Concilio suo Rosenbergenſi condemnarunt.

Laicus Catholicus. Imò verò hæc omnia ab Ecclesia ordinata, longòque jam & piò fidelium usu approbata, sunt Deo grata, meritoria, & Scripturæ maximè consona.

Theologus Catholicus. Resolvo: Cæremonias ab Ecclesia rectè institui, & antiquas piè retineri.

Prob. Licitum erat Ecclesiæ Veteris Testamenti, ritus, & certas cæremonias ad Dei cultum instituere, ut patet ex Judith. 16. v. 31. Esther 9. v. 21. Et 1. Machab. 4. v. 59. Ergo & modernæ Ecclesiæ in Lege gratiæ; cùm cæremoniis & ipse Dominus usus fuerit Lucæ 7. v. 14. *Et accessit, & tetigit loculum.* Cap. 4. v. 40. *At ille manus singulis imponens curabat eos.* Marci item 7. v. 33. & 34. *Surdum mutum sanavit. mittens digitos in auriculas, & exspuens, tangensque linguam ejus &c.* dicens:

Ephe.

Epheta, quod est: ad sperare. Sed an non hæc poterat pertecisse solâ internâ voluntate? Sic pompam & palmas minimè prohibuit turbæ, ingrediens Hierosolymam: Simile habetur Marci 8. v. 25.

Prob. 2dò. ratione: per has enim cæremonias fideles ad pietatem excitantur, rudes de mysteriis fidei vivaciùs instruuntur, atque discurrendo per singulos ritus Ecclesiæ, omnes illi vel novissima, vel passionem & mortem Domini, vel pœnitentiam, vel futuram beatitudinem adumbrant, atque in memoriam revocant.

Deinde hæc signa, quæ sunt quædam protestatio fidei, ex institutione Ecclesiæ vim habent (licet non ex opere operato, causandi gratiam, sicut Sacramenta) ex opere operantis tamen ad plurima bona tam spiritualia quam corporalia consequenda, & mala arcenda, respiciente Christo Ecclesiæ dilectæ suæ sponsæ intercessionem, cujus in persona hæc omnia peraguntur. Et, quæso, ipsi Domini Acatholici, si cæremoniis consent non utendum, cur adhibent Paternos? cur manè communicant? &c. cùm hæc nulkibi præcipiantur in scriptura? Patet id ex usu primitivæ Ecclesiæ, testimonio SS. PP. Hier. Cyrilli, Basilij, Ambr. &c. At hoc in genere cedamus definitivam August.

Augustinus contra Julianum & Pelagianos l. 2. c. 2. *Exorcismus, & exufflatio parvulorum est antiquissima Ecclesiæ traditio.*

CONTROVERSIA XVII.

Quid de reprobatione Impiorum, & Libero arbitrio sentiendum?

Laicus A Catholicus. Nostri, præsertim qui Calvinum sequuntur, sentiunt: eos homines, qui reprobi sunt, independenter à suis demeritis reprobati ad pœnam æternam, adeoque non pro omnibus esse Christum mortuum, sed solum pro prædestinatis. Liberum autem arbitrium in statu naturæ lapsæ esse extinctum & necessitari vel à concupiscentia, vel à gratia hominem; sed neque huic aut illi posse ququam resistere. Ut Calvinus L. 3. Institut. c. 21. 22. & 23. fusè concludit.

Laicus Catholicus. Econtra Nostri firmiter credunt, DEUM, nullum positivè decrevisse, non prævisis demeritis addicere suppliciis æternis, adeoque non voluntatem DEI purè decernentis, sed peccatum delinquentis esse causam mortis æternæ. Afferunt autem Christum pro omnibus etiam non salvandis esse mortuum, nec sublatum esse liberum arbitrium hominibus, possèque tam gratiæ, quam tentationi undecunque ortæ liberè dissentire.

I.

Theologus Catholicus. Resolvo Imò. DEUM æternò & immutabili decreto nullum ad mortem

tem æternam destinasse, sine respectu aut prævisione peccati Iplius, originalis, aut actualis.

Prob. 1mò, DEUS omnes vult salvos fieri, ergo nullus sine suis demeritis est reprobatus. Antec. prob. ex scrip. Ezech. C. 18. v. 23. *Numquid voluntatis meæ est mors impij? dicit Dominus DEUS, & non ut convertatur & vivat?* 1. Tim. 2. v. 4. *DEUS omnes vult salvos fieri.* 2. Pet. 3. v. 9. *Notiæ aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti.*

Vide ergo mi Lector, qualiter cohæreant hi textus cum Calvinì sententia, dicentis in Rom. 8. v. 18. *Salamon docet, impios ipsos destinate creatos, ut perirent. Cùm insuper Christus dicatur Semetipsum dedisse pro omnibus redemptionem* 1. Tim. 2. v. 6. Et 2. Cor. 5. v. 15. *pro omnibus mortuus.* Et 1. Tim. 4. v. 10. *Salvator omnium.* Et clariùs 1. Joan. 2. v. 2. *esse propitiatio non tantùm pro peccatis aliquorum, sed etiam pro totius mundi.*

Prob. 2dò. DEUS est justus, & in hac providentia miserationes ejus super omnia opera ejus, ut scriptura testatur, ergo non potuit sine demeritis quenquam reprobare. Quam consequentiam Augustinus in argumentum deducit: *Bonus, inquit est DEUS, justus est DEUS, potest sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest sine malis meritis damnare, quia justus est.*

Confirmatur: Ex hac enim Adversariorum sententia oritur desperatio, & ad omne scelus licentia effrænâ, qui enim eorum se electos
D futu-

futuros censent, in omne scelus se ruere posse judicant, ut quibus electis filiis hæc nihil sint nocitura : si verò reprobi fuerint, nil opera bona profutura. Porro textus à Calvinistis pro suo errore citati, non agunt de positiva reprobatione. vult enim scriptura solum ostendere, opera infidelium nullò modò posse mereri. positivè movendo DEUM ad conferendam fidèi gratiam. Sed ad calculum Augustini res hæc revocetur.

Augustinus. Omnium, inquit, hominum DEUS Creator est. sed nemo ideo ab eo creatus est, ut pereat, quia alia est causa nascendi, alia pereundi. Ut enim nascantur homines, est beneficium, ut autem pereant, prævaricatoris est vitium.

II.

Resolvo 2do. dari in natura lapsa liberum arbitrium, eligendi opus gratiæ, vel naturæ. Eccles. enim 15. v. 14. dicitur à Deo relictus homo in manu consilij sui. & potestatem eligendi bonum & malum, ei esse concessam. Cum autem duplex sit libertas, alia ad actiones, quæ pendent à puris naturæ viribus, v. g. sedere, stare, studere, vel etiam virtutes naturales operari; alia autem libertas sit ad actiones supernaturales, quæ pendent à viribus gratiæ, ut credere, sperare salutariter. Priorem libertatem nos habere docet experientia; secundam quod attinet, certum quidem est, nos nihil posse in hac linea operari sine gratia (Joan. 15. v. 5.

Et

Et 2. Cor. 3. v. 5.) nec gratiam habere, seu ut nobis pro libitu detur, esse in nostra potestate (Rom. 9. v. 16.) esse tamen nobis liberum, habitâ gratiâ, operari, vel non operari.

Quod prob. Dicit enim S. Paulus : non operari nos *ex necessitate*. 2. Cor. 9. v. 7. Et alibi dicit : nos esse *adjuutores* DEI. 1. Cor. 3. v. 8. & 9. Item Prov. 1. v. 24. dicit Dominus. *Vocavi & renuistis &c.* Multi enim moventur a DEI gratia, pauci cum ea operantur, hinc monet S. Paulus 2. Cor. 7. v. 1. *Ne gratiam DEI in vacuum recipiamus.* Act. item c. 7. v. 51. dicebat S. Stephanus Judæis. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Atqui, nisi pro libertate sua possit quis gratiæ consentire, aut tentationi, hæc scriptura non verificatur. Quis enim Spiritui Sancto resistere potest, ipsô Spiritu Sancto illum ad id necessitante ? sic enim Spiritus Sanctus sibi ipsi contradiceret, dum vocantem gratiam offerendo homini, illum ad resistendum sibi volens determinare, ergo qui resistit, aut gratiam reddit inefficacem, liberè & volens id agit.

Et certè, si daretur in homine necessitas ad bonum, habitâ gratiâ, vel necessitas ad malum in occasione tentationis, immeritò laudarentur justî ab hac bona electione. Eccles. 31. v. 1. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit.* Quod utique liberum arbitrium sonat. Ergo.

Hinc notandum est, omnes textus, quos pro se citant adversarij, loqui de libera gratiæ da-

tionem, independentem à nostra voluntate, gratis facta, non autem de libera cooperatione nostra ad gratiam jam datam, quam certè nulli mortalium negat Deus sufficientem, ex universali illa voluntate, quâ vult omnes salvos fieri. 1. Tim. 2. v. 4. Et Joan. 1. v. 9. Apoc. 3. v. 20. Sed dirimat litem Augustinus.

Augustinus L. de Spir. & lit. Consentire, inquit, vocationi, aut non consentire, propriae voluntatis est, neque voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia juvatur. Et L. de quantitat. anim. c. 36. Datum est homini liberum arbitrium, quod quæ nugatoriis ratiocinationibus labefactare conantur, usque ad eam cæci sunt, ut ne ista quidem vana ac sacrilega, propria se voluntate dicere intelligant.

CONTROVERSIA XVIII.

Quid de Fide, & bonis operibus sentiendum?

Laicus Acatolicus. Nostri, qui Calvinii & Lutheri genuinam mentem sequuntur, dicunt fidem solam justificare, sine ullo exercitio bonorum operum meritoriorum vitæ æternæ.

Laicus Catholicus. Nostri verò docent, fidem solam non sufficere ad salutem, adeoque ad consecutionem salutis esse necessaria etiam bona opera exercita dependentem à gratia Christi.

Theologus Catholicus. Resolvo, Fidem solam sine operibus non sufficere ad salutem. Prob.

2nd. ex script. Sic Jacobus in sua Epist. C. 2. v. 24. ait: ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum. Quam Epistolam esse canonicam, Augustini testimoniò, tota Ecclesia, ejus receptione, ab initio usque huc tenet; quidquid adversarij dicant. Sic & Paulus 1. Cor. 13. v. 2. quem maximum alias patronum suæ sententiæ venditant, ait: si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Si nihil, quomodo ergo potest esse hæres æternæ gloriæ? Rom. autem 2. v. 13. Non enim auditores legis justi sunt apud DEUM, sed factores legis justificabuntur. Et Gal. 5. v. 6. Requirit fidem, quæ per charitatem operatur.

Hinc pro solutione omnium textuum ex Epistolis S. Pauli ab Adversariis pro se citari solitorum (v. g. *Arbitramur justificari hominem per fidem sinè operibus legis. Rom. 3. v. 28. Et Gal. 2. v. 16. Non justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem JESU Christi &c.*) bene advertendum, ab Apostolo intelligi fidem, ut hæc excludit opera Legis Mosaicæ cæremonialia, & à Gentibus ante fidem facta, hæc enim omnino non possunt esse ulla positiva dispositio ad justificationem. Cæterum si Apostolus solam fidem intellexisset, exclusis etiam operibus per gratiam Christi factis, tunc non dixisset Rom. 2. v. 6. DEUM redditurum *cuique secundum opera sua.* Et 1. Cor. 3. v. 8. *Mercedem secundum laborem suum,* sed: secundum

fidem, quod tamen non expressit, ergo.

Prob. 2da. Ipse enim Dominus in die iudicii neglectis etiam fidelibus (qui caruerunt bonis operibus in vita, quamvis etiam miracula patrârint, mercedem denegavit, ut videre est Matth. 7. v. 22. uti & ii, qui sola fidē lampade contenti, oleum charitatis neglexerunt Matth. 25. v. 12.) repulsam passi sunt, opera ergo charitatis exercentibus daturus est mercedem, ut ibidem legitur v. 35. Et Matth. 20. v. 8. non credulis, sed *operariis* jubet Dominus mercedem dari. Ergo.

Nec evincunt quidquā illa verba Domini ad patrem puellæ defunctæ prolata Luc. 8. v. 50. *Crede tantum, & salva erit.* Hic enim esse sermonem de fide miraculorum, non autem salvifica, & remissiva peccati, patet ex contextu, quam sæpe etiam aliàs Christus Dominus extorquere voluit à petentibus sanitarum restitutionem; & quamvis Christus dixerit: facientem *omnia, quæ præcepta sunt*, debere se *inutilem servum* profiteri, Luc. 17. v. 10. cum nemo id propriis viribus solis, sed cooperando gratiæ, præstare possit, nec Deo inde ullum emolumentum possit accedere: nihilominus præmiare se servum talem mercede asserit Matth. 25. v. 23. & sibi fore tale vas utile 2. Tim. 2. v. 21.

Certum est igitur, eum, qui crediderit, & baptizatus fuerit, juxta Domini promissum, apud Marc. 16. v. 16. *salvum futurum, si ta-*
men

men permanserit non tantum in fide, sed etiam in dilectione, juxta illud: 1. Tim. 2. v. 15.

Certum est 2^{dd}. satisfactionem Christi esse infinitam, & merita Ejus valoris infiniti, sed non prodesse in actu secundo adultis, nisi sibi ea applicent per Sacramenta, & opera bona; atque ex hoc nihil decedit authoritati Redemptoris, quod partialiter etiam opera nostra requirantur, sicut nihil decedit per hoc Deo, primæ causæ, quod ei cooperentur causæ secundæ. Quod hoc assertum senserit S. Paulus, patet Coloss. 1. v. 4. ubi inquit: *adimpleo ea, quæ desunt, passionum Christi.* Et est argumentum ad hominem, eccur enim dicunt adversarii, debere applicari merita Christi per fidem, si in actu secundo jam sunt unicuique applicata per Christum sine nostris operibus?

Certum est 3^{tid}. opera nostra non esse condigna ad futuram gloriam, Rom. 8. v. 18. Si spectetur momentum laboris nostri, & æternitas præmij, sunt tamen condigna, si spectetur gratia habitualis, reddens nos amicos, & filios Dei, & suppositum dignum præmiô, ob opera bona à nobis facta. Sic ipse Apostolus ait: *dignos esse nos regnô DEI, pro quo patimur.* 2. Thess. 1. v. 5. Et nostram patientiam gloriæ *pondus operari in nobis* testatur 2. Cor. 4. v. 17. Consentaneum igitur est, opera bona justorum non esse purè signa justitiæ in nobis existentis, sed habent se tanquam labor ad mercedem.

Infertur hinc, falsarium fuisse Lutherum,

dum textui illi scripturæ apud Paulum dicentem: *Arbitramur enim justificari hominem per fidem*, adderet: *solam*, in commentario suo, & versione; cùmque Catholicus quidam hoc ei crimen objiceret, respondit, ut habetur in Tomo 4to. Operum Germanicorum, excuso Wittemb. Añ. 1551. fol. 47. *Doct̃or Martinus Lutherus vult sic habere, & dicit: Papistam & Asinum rem esse unam; sic volo, sic jubeo, sit pre ratione voluntas*, nolumus enim Papistarum scholares esse, sed judices; *Lutherus ita vult, & ait: se Doct̃orem super omnes Doct̃ores totius Papatus &c.* Quod ejus factum & verba ansani hominis sint? & qualem Evangelij justa prædicatio requirit, & missio à Deo facta? ipsi adversarii sint judices. Sed, quid de hoc decernat Augustinus, videamus.

Augustinus Lib. de fide & operibus, Cap. 14. Executiendum est à cordibus religiosis, ne malâ securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam solam fidem sufficere, putaverint.

CONTROVERSIA XIX.

*Quid sentiendum sit de Scriptura, Traditionibus, & Judice
Controversiarum?*

Laicus A catholicus. Nostri asserunt: Scripturam esse claram omniâque creditu necessaria continere, nec oportere ulla Traditiones admit-

admitti; Judicem autem controversiarum alii dicunt esse scripturam sacram, alij spiritum privatum prædestinatis datum.

Laicus Catholicus. Nostri contra dicunt: Scripturam sacram multis in locis esse intellectu difficilem; admittendas item esse Traditiones tam Apostolicas, quam Ecclesiasticas; sicut & Scripturam minimè esse Judicem controversiarum: hoc siquidem spectat ad Ecclesiam Christi sumptam cum suo capite visibili, seu summo in terris Christi Vicario.

I.

Theologus Catholicus. Resolvo 1mò. Scripturam sacram esse intellectu difficilem. Prob. 1mò. ex Script. Christus Dominus ad perpetuos scripturæ interpretes Phariseos ait: *Erratis non scientes scripturas* Marci 12. v. 24. Petrus in sua Epist. 2. c. 3. v. 16. de Epistolis Pauli fatetur, quod in illis sint *quædam intellectu difficilia, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & ceteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem.*

Prob. 2dò. ab experientia ipsorum adversariorum si enim adeò intellectu facilis est, cur unum eundemque textum v. g. *hoc est corpus meum*, tam diversimodè explicant Luth. à Calv. dissentientes?

Sed capiant obscuritatis ejus experimentum Adversarij, & stante, ut vocamus, pede, explicent mihi contradictorios, ut apparet, textus

scripturæ, si facilis est intellectu. imò. quidem : 3. Reg. 8. habetur : *In arca non erat aliud, nisi due tabule lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb.* Et tamen ad Hebr. 9. oppositum habetur : *In arca erat urna habens Manna, & Virga Aaron, quæ fronduerat, & tabula testamenti.*

2dò. Christus dicit de se Joan. 5. *Si ego testimonium perhibeo de me ipso testimonium meum non est verum.* Et tamen paulò post, nempe Joan. 8. dicit oppositum : *Et si ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum.*

3tid. Joan. 20. dicitur : *Maria Magdalena venit ad monumentum, dum adhuc tenebræ essent.* Et tamen alter Evangelista oppositum refert Marci 6. *Venit, inquit, ad monumentum orto jam sole.* Edisserat has Sphinges Oedipus. A catholicis stante pede, vel det victas veritati manus.

Porro quoscunque textus A catholici pro se afferunt, nihil aliud significant, quam quòd verbum Dei bene intellectum, dirigat homines ad veram & rectam salutis viam. Psalm. 118. & 130.

Ridiculum etiam est dicere solis prædestinatis esse concessum hunc spiri. ù intellectus. imò. enim experientia compertum est hunc A catholicorum spiritum multa contradictoria de eodem textu docere : 2dò. Quia multi Prædestinati falsi sunt se non intelligere scripturas, ut

in prima probatione ostensum est, & illud Ecclesiae lumen Augustinus non veretur fateri Epist. ad Januatium: *In ipsi inquit Sacris Scripturis, nescio multò plura, quàm scio.* Et S. Hieronymus dicit *Epistolam ad Romanos nimis obscuritatibus esse involutam.*

Hinc perspicuum est non expedire unicuique idiotarum Scripturam legere & interpretari, & Ecclesiam cautissimè prohibuisse Laicis Scripturam præcipuè ab Hæreticis depravatam legere ob periculum subversionis omnium Hæresiarum exemplo manifestum.

II.

Resolvo 2dò. Admittendas esse Traditiones in Ecclesia. Prob. 1mò. ex script. 2. Thess. 2. v. 14. ait Paulus: *Itaque fratres stete & tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per Epistolam nostram.* Item jubet idem Apostolus cavere fratres qui non ambulant secundum traditiones, quas acceperunt ab Apostolis, & 1. Cor. 11. v. 34. ait: *Cetera cum venero disponam,* quid autem disposuerit nullibi scriptum est, & tamen proculdubio erant necessaria. Sic Joannes in Evangelij sui fine fatetur multa non esse scripta, quæ à Christo gesta sunt.

Prob. 2dò. Sunt aliqua ad fidem necessaria & salutem, quæ Scriptura non habet, nec potest habere, cum illa de seipsa non possit testificari. Sunt autem præcipuè hæc tria: 1mò.

quòd Scriptura, veteris & novi Testamenti sit Verbum DEI. 2dò. quòd ea manserit usque huc incorrupta, præsertim in iis, quæ ad fidem & salutem necessaria sunt. 3tò. quòd habeamus verum & genuinum ejus sensum. Præter hæc plurima alia credimus, quæ tamen in Scriptura expressè non habentur v. g. Processionem Spiritûs S. à Filio : quòd infantes sint baptizandi : quòd ad formam baptismi requiratur pronuntiatio vocalis verborum &c. Igitur infero hæc omnia usque huc in Ecclesia credita non perseveraverunt, nisi mediante traditione ab Apostolis emanatâ.

Prob. 3tò. à priori : eadem est authoritatis Divinæ infallibilitas, siue revelet aliquid verbo, siue scripto, (ut patet inductione à pari in mandatis Principum vivâ voce vel scriptò quidpiam imperantium) ergo æqualiter sunt admittendæ Traditiones Divinæ & Apostolicæ sicut scriptura. Sunt enim tam bene verbum DEI traditum, quàm hæc sit verbum DEI scriptum. Et quæro ab Adversariis : Unde sciunt Evangelium v. g. Matthæi esse Verbum DEI contra Marcionistas & alios Hæreticos, non esse autem tale, Epistolam Lacedæmoniorum ; nisi ex Traditione Ecclesiæ ?

Accedit quòd Evangelium Christi prius voce & traditione mediante prædicatum sit, quàm scripto consignatum ; Matthæus enim non nisi octavo post Domini mortem anno suum scripsit. Quod apertè confirmat Paulus 1. Cor 11. dicens :

dicens: Laudo vos Fratres, quod per omnia mei memores estis. & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis. Sed quid multis est opus: ad Augustinum testimonium appellemus.

Augustinus Lib. 2. de Bapt. C. 7. Multa non inveniuntur in Literis Apostolorum, nec in Conciliis: tamen quia custodiuntur per totam Ecclesiam, non nisi ab ipsis Apostolis tradita creduntur.

III.

Resolvo 3^{ti}o. Judicem Controversiarum religionem concernentium, esse Ecclesiam cum suo capite, qui est Christi in terris Vicarius. Prob. 1mo. Ecclesia est Respublica optimè ordinata, ergo debet habere aliquem Judicem litem in ea ortarum, (*Ubi enim non est gubernator, populus corruet. Prov. 11. v. 14.*) & quidem visibilem, ad quem pateat accessus, talis fuit Moyses apud populum Israël Exod. 18. & post illum Sacerdotes, quos jubet Deus sub gravi interminatione audiri, Deut. 17. v. 9. & seq. quod ipse Dominus confirmat Matth. 23. v. 3.

Subsumo iam: Atqui talis Judex in Ecclesia non potest esse Christus utpote invisibilis; nec Scriptura, hæc enim est quidem regula, & norma sententiæ ferendæ, decisio tamen de ipsius etiam sensu debet fieri ab alio Judice, ut patet in legibus politicis, ergo. Deinde si scriptura statuatur pro Judice, omnes Hæretici proclamabunt suam sententiam esse approbatam, cum

singuli Hæresiarchæ suum fundamentum ex Scriptura malè intellecta desumant.

Sed nec spiritus privatus potest esse Judex, ut dictum est, habet enim resolutiones sibi oppositas, decidit enim in corde Lutheranorum in Eucharistia esse realiter præsens Corpus Domini, in corde autem Calvinistarum esse tantum ejus figuram: Accedit quod hic spiritus sit suspectus de sua legitimitate 1. Joan. 4. v. 1. ergo non potest esse Judex.

Probatur 2dò. hæc resolutio positivè: Christus Dominus suæ Ecclesiæ & præcipuè ejus capiti dixit: *Tibi dabo claves Regni Cælorum: & quodcumque ligaveris &c.* Matth. 16. Sed ad has claves pertinet etiam potestas decisiva in controversiis doctrinæ, ergo: dicit item Matth. 18. v. 17. Incorrigenibilem deferendum Ecclesiæ, & subjungit: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus*, ergo infero non spiritum privatum aut quid aliud, sed Ecclesiam & ejus Caput esse consulendum in rebus controversis ad fidem spectantibus, de Ecclesia enim dicitur 1. Tim. 3. v. 15. *Ecclesia DEI vivi columna & firmamentum veritatis, & quod porta inferi non prevalebunt adversus eam.* Matth. 16. v. 18.

Prob. 3tid. praxi Ecclesiæ primitivæ; sicut ab ipso Paulo potuisset decidi lex de Cæremoniis, tamen ad Concilium Apostolicum res est delata Anno Christi 35. Item lex de die Paschatis celebrando ab omnibus Christianis delata

delata est pro decisione Victori Pontifici Anno 198. De Baptismo ad Concilium Romanum recursus est Anno 255. Sabellianorum error condemnatus à Concilio Alexandrino per Sylvestrum Papam approbato 314. Annò. Ari-
 norum hæresis à Conc. Nicæno Annò 328. ab eodem Sylvestro approbato, & sic usque ad hodiernum diem omnes Hæreses aut à Conciliis, præsidente Rom. Pontifice, (vel per se vel per suos legatos) aut etiam extra Concilium ab ipso Papa, tanquam capite Ecclesiæ sunt condemnatæ.

Quæ objectiones afferri solent in hoc puncto facile diluuntur hac unicâ animadversione, quòd Ecclesiæ ejusque caput visibile non sùnt Legislator vel Judex supremus, verùm à Deo habent potestatem & infallibilitatem, Christi potestati subordinatam ejusque infallibili per Spiritum S. assistentiæ innixam, quæ nec derogat ipsi Scripturæ authoritati (sicut Judicis Politi sententia decisiva non derogat Legi civili) nec homines natura sua defectibiles arguit per se infallibiles, sed per accidens, ob promissionem Dei de hac infallibilitate factam essentialiter infalsificabilem. Sed ipsam Augustini decisivam videamus.

*Augustinus Lib. contra Crescentium C. 23.
 Qui quis falli metuit obscuritate questionis, Eccle-
 siam de illa consulat.*

CON-

CONTRORSIA XX.

*Quæ sit vera Christi Ecclesia,
& an extra eam possit ob-
tineri salus?*

Laicus Acatolicus. Nostri variè sentiunt in hac quæstione; Alij enim dicunt suam tantummodò esse Ecclesiam Christi, & in ea sola dari salutem: Alij dicunt in omnibus Sectis etiam Turcarum esse actualem Ecclesiam ex Prædestinatis solis conflata, juxta illud: *Novit Dominus qui sunt ejus.* Alij denique dicunt solos & omnes Christianos qui SS. Trinitatem credunt, habere veram Ecclesiam, quamvis in aliis articulis dissentiant, & eos, modò bene vivant, posse salvari.

Laicus Catholicus. Nostri verò universim asserunt solam & unicam Romanam Ecclesiam (sumptam pro Congregatione fidelium Pontifici Romano subjectorum) esse veram Christi Ecclesiam, nec ulli posse salutem obtingere extra eam constituto.

Theologus Catholicus. Resolvo solam Romano-Catholicam Ecclesiam esse veram Christi Ecclesiam, in qua salus æterna potest obtineri, Antequam resolutionem hanc probem, prænoto, hic mihi esse negotium cum iis qui agnoscunt verum DEUM gubernantem hoc Universum, adeoque etiam exigere ab hominibus cultum sibi debitum præstari: eò porro sine insti-
tuere

tuere oportebat certam Religionem, ut in ea juxta ejus beneplacitum colatur: si instituit igitur, ut certum esse debet omnibus Gentibus, debuit profectò ordinare simul aliqua signa & indicia, per quæ illa Religio à falsis Sectis possit discerni, alias in DEUM totus error redundaret, qui præfixerit hominibus scopum & terminum, media autem & viam eò perveniendi denegaret, quod dicere de providentissimo, & hoc ipso, Sapientissimo Numine est impium.

Cum itaque Deus obligarit homines ad veram Religionem præ falsa amplectendam, sine nota insipientiæ & injustitiæ non potuit relinquere veram Religionem sine certis notis & moraliter evidentibus, quibus sedato & sincero animo expensis, quivis rationis compos eam possit agnoscere. Hinc etiam in Veteri Testamento (ut in Moyse, Elia, Daniele &c. contigit) insurgente quovis Religionum conflictu, Deus ea veræ Religionis semper signa statuit, quæ facile omnem adversæ partis probabilitatem elidere potuerunt: Infero igitur etiam in præsentī dari debere ea signa veræ Religionis, siquidem in præsentī, ductu rationis agnoscimus necessariam esse cultui Divino præstando certam Religionem. Neque enim hīc cum Athenis rem habeo.

Ne verò multis obruam adversarios sex duntaxat afferam Ecclesiæ veræ signa in novo Testamento à Christo constituta. Et imò, quidem quod ea debeat esse perpetuò usque ad
con-

consummationem sæculi *Visibilis* : 2dò. *Unita*. 3tò. *Sancta*. 4tò. *Catholica*. 5tò. *Apostolica*. 6tò. *Infallibilis* & ab omni errore immunis. Dum verò hæc singula probavero nulli præterquam Ecclesiæ Romano-Catholicæ convenire, ultimò probabo extra hanc nulli posse obtinere salutem, & ut ordinatiùs res procedat singula hæc, singulis punctis expediam.

I.

De Visibilitate Ecclesiæ.

Ecclesiæ Christi debere esse visibilem probatur imò, ex scriptura, quæ eam comparat rebus maximè conspicuis v. g. *monti magno, qui implevit universam terram* Dan. 2. v. 36. *Regno diffuso à mari usque ad mare* Psal. 71. v. 8. *Throno sempiterno, Soli & Lunæ* Psal. 88. v. 30. & 38. *Area spatiosissima* Matth. 13. v. 14. & ibidem v. 47. *Sagena capacissima*. Quæ omnia sunt absque dubioabilia. Imò expressè in Scriptura Ecclesiæ semper sumitur pro congregatione hominum visibilium. Sic Num. 20. v. 4. dicitur : *Cur eduxistis Ecclesiæ DEI (populum Israëliticum) in Solitudines* ? Item 3. Reg. 8. v. 14. sumitur pro eodem populo. Memoratur deinde Paulus Act. 18. v. 22. *Salutasse Ecclesiæ*, certè non invisibilem ; dixisse verò ibidem C. 20. v. 28. *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos posuit Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiæ DEI, quam acquisivit sanguine*

guine suo. Quomodo autem regent Ecclesiam invisibilem, quomodo attendent gregi nisi sit visibilis? Item Rom. 10. v. 17. asserit Apostolus in Ecclesia debere esse missionem, prædicationem, auditionem Verbi Divini. Assignat item Eph. 4. v. 11. visibilia Ecclesie membra: *Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in edificationem Corporis Christi.* Atqui hæc omnia sunt quid visibile siue personas consideres, siue actiones Ministeriæque Pastorum & Doctorum, ergo.

Confirmatur autoritate plurimorum PP. qui uno ore cum Augustino infra citando asserunt Ecclesiam Christi esse, fuisse, futuramque semper visibilem.

Probatur jam, nullam præter Ecclesiam Romanam fuisse visibilem: quia etiam juxta Adversarios per 11. Sæcula latuit eorum Religio, & primò per Lutherum, Calvinum &c. fuit in lucem reducta, mansit autem Romana Ecclesia, in eaque visibiles semper fuere Pastores, Doctores, fideles perpetua administratio Sacramentorum visibiliter semper viguit, cum ergo juxta confessionem Anglicanam Ecclesia sit congregatio Sanctorum, in qua Evangelium rectè docetur, & rectè administrantur Sacramenta, neutrum autem hoc ministerium viguerit in aliqua Acatholicorum congregatione usque ad Annum circiter 1520. evidens est, nul-

nullam esse veram apud eos Ecclesiam; Corpus enim Christi mysticum, seu fideles, debuissent certè per visibillum Sacramentorum saltem Baptismi & Eucharistiæ participationem fieri juxta Apostolum 1. Cor. 10. & 17. & C. 12. & 13. atqui hoc ante præcitatos annos nulla adversarum Sectarum habuit, ergo nulla ipsarum est vera Religio à Christo instituta.

Nec obstat quidquam quod objiciunt Adversarij, credi nimirum, non item videri Ecclesiam: creditur enim Ecclesia dari secundum varia ejus prædicata, per revelationem ei attributa, ut sunt esse sanctam &c. aut etiam hanc eam esse præ alia congregationem, quam tamen sic creditam oculis corporeis necesse est ut videamus, cum eandem nos ipsi visibiles homines & nihil à nobis distinctum constituamus.

Cæteri textus qui de donis supernaturalibus invisibilibus à Deo Ecclesiæ suæ datis sonant, sunt pro Nobis potius, quam pro Adversariis, quæro enim: apud quam visibilem congregationem ea dona sint? fides enim v. g. vel gratiæ invisibilis per Sacramenta operatio, vel pugna spiritualis adversus mundum, carnem, & dæmonem non exercetur certè in Angelis, vel in subiectis invisibilibus, verum in hominibus visibilibus. Ergo cum ex ipsorum Adversariorum testimonio non fuerit ulla colligatio hominum in eorum Religionem ante x i i. sæcula, manifestum esse debet eam quam sibi invicem oppositi profitentur, non esse veram Chri.

Christi Ecclesiam. Sed audiamus quid Augustinus de hoc Ecclesiæ signo sentiat.

Augustinus Lib. de unitate Ecclesiæ Cap. 16. Non est operata Ecclesia, quia non est sub modio, sed supra candelabrum. Et de illa dictum est: Non potest civitas abscondi supra montem posita. Item Lib. 19. contra Faustum Cap. 11. In nullo nomen Religionis seu verum, seu falsum coagulari possunt homines, nisi aliquo signaculorum aut Sacramentorum visibilium consortio colliguntur.

II.

De unitate Ecclesiæ.

Hæc unitas Ecclesiæ quod verum sit signum ipsi Acatholici cum Concilio Nicæno fatentur, & patet ex Scriptura, sic Matth. 24. v. 45. Ecclesia dicitur *una familia*, Cap. 21. v. 23. *una vinea*. Joan. 10. v. 16. *Unum ovile*. Rom. 12. v. 5. *unum corpus*, & Eph. 4. v. 3. & 4. *una fides, unus spiritus*, & ibidem in una spe dicuntur vocati fideles. Pro hac unitate ejus oravit Dominus Joan. 17. v. 21. & ad eam hortatur Apostolus 1. Cor. I. v. 10. *Obsecro fratres ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis Schismata*. Idem sollicitè monet Rom. 16. v. 17. & Hebr. 13. v. 9. Ex quibus aliisque plurimis tam Conciliorum quam SS. PP. testimoniis patet Ecclesiam Christi esse *Unam*, & quidem *imò. per unitatem & consensum doctrinæ modernæ*

derne cum primitiva seu veteri. add. per unitatem seu unionem inter membra & caput. 3^{id.} per unitatem membrorum inter se.

Probatum jam soli Ecclesiæ Romano-Catholice hoc signum convenire. imò, enim doctrinam modernam hujus Ecclesiæ eandem esse cum doctrina Ecclesiæ primitivæ primorum 4. Sæculorum (quam veterem ipsi Adversarii fassentur veram in omnibus articulis fidei doctrinam Apostolorum tenuisse) his etiam pagellis ostensum est, Augustinum enim ipsi Acatholicorum Antesignani fidelem testem antiquæ Christianæ doctrinæ agnoscunt, prout habet Calvinus Lib. 3. Cap. 3. §. 10. Qui autem uberius hujus rei experimentum desiderat, Bellarminum aliisque Controversistas consulat, inveniet certè minimum Catholicorum modernorum in articulis fidèi sensum, à sensu ejus Ecclesiæ minime recedere. Econtra producant quæso Acatholici vel unicum Ecclesiæ primitivæ Doctorem nostrâ etiam confessione Sanctum, & Apostolicum (prout ipsi è pluribus Augustinum, Ambrosium &c. confitentur,) qui omnes fidèi articulos, quos ipsi tenent & explicant docuerit & explanarit, aut saltèm unicum fidèi articulum inter nos & illos controversum ostendant juxta eorum sensum explicuisse, taceo omnes Ecclesiæ primitivæ Patres, sed vel tres eorum?

Quod unitatem inter membra & caput attinet & membrorum inter se eam viguisse semper

per & defactò vigere in sola Romano-Catholica ex eo patet, quòd nulla unquam congregatio vel homo particularis habeatur pro Ecclesiæ Catholicæ membro, nisi quæ vel qui communicaret cum Ecclesiâ Romana, & quie ejus definitionibus tam in rebus fidèi & doctrinæ, quam morum consentiret. Quicunque porro ab obedientia vel a doctrina Romanæ Ecclesiæ se segregârunt eos tota Ecclesiâ Hæreticos aut Schismaticos semper censuit & damnavit; Contra A catholicos nec consensum inter membra Ecclesiæ suæ, & caput (quod præter Anglos vix aliqui se habere fatentur) nec membrorum inter se habent, faciliùs enim stellas Cœli numerabis, quam sententias tantummodo Lutheranorum v. g. de præsentia tantùm Christi in Eucharistia, vel Calvinistarum de Prædestinatione.

Neque dixeris Catholicos etiam Doctores in multis sibi contrariari, nunquam enim in punctis ab Ecclesiâ definitis, quæ fidèi substantialia sunt, & ut vocamus articuli; verùm in punctis potè scholasticis id est, in quæstionibus modum & explicationem & clariorem seu magis genuinam expositionem mysteriorum continentibus tantùm sibi oppositi disputant, eas salva integritate substantiali omnium articulorum, ventilando; quin animorum inter eos unitas aut fidèi scindatur.

Confirmatur ulterius hanc unitatem unicè Ecclesiæ Romano-Catholicæ semper convenisse

se authoritate plurimorum SS. PP. qui omnes concorditer eos censuere fideles qui in unitate Doctrinae Romano Pontifici subjectionem habuerunt, alios verò tanquam à vite vera praecisos palmites tenuerunt, hinc S. Augustinus Cecilianus Episcopi heroicam inter persecutores constantiam (Epist. 162.) asserit inde profectam, quòd se videret Romana Ecclesia, in qua semper Apostolica Cathedra viguit Principatus, per communicatorias Literas esse conjunctum. Sed de iis qui ab hac Ecclesiae unitate se se separarunt loquentem S. Doctorem audiant Adversarij libique dicta applicent.

Augustinus in Psal. contra Donati: Venite fratres si vultis ut inseramini in vite, dolor est cum vos videamus praecisos ita jacere. Numerate Sacerdotes qui ab ipsa Petri Sede in ordine illo Parturum, quis cui successerit videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superba inferorum porta.

III.

De Sanctitate Ecclesiae.

Hanc Sanctitatem esse verae Ecclesiae signum, in Symbolo Apostolorum omnes Christiani profitentur, eam tamen A catholicis falsò supponunt, 1mo. infideli sanctitate consistere, ut enim Propositione 18^a. ostensum est, ea sola non potest homines sanctificare, & denominare Sanctos. Falsò supponunt 2do. alij, Ecclesiam ideo dici Sanctam, quòd constet solis

Præ-

Prædestinatis, multi enim Electi actu non sunt Sancti, ut patet exemplo Davidis & Latronis, & multi sunt defacto Sancti & iusti, qui tamen non sunt Electi ob defectum perseverantiæ finalis, consistit ergo hæc Ecclesiæ Sanctitas in Doctrina & sanctitate fidelium, & mediis quæ à peccatis abducunt & ad virtutem excitant, item in miraculis veram morum & doctrinæ sanctitatem confirmantibus.

Probatur hoc assertum de Sanctitate fidelium ex script. Paulus enim Eph. 1. v. 4. ait: *Elegit nos ut essemus Sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate.* Et 1. Petri 2. v. 9. dicitur Ecclesia *gens sancta, populus acquisitionis.* Unde patet sanctitatem Ecclesiæ desumi etiam à sanctitate fidelium. De mediis ad sanctitatem conducentibus, nec ipsi Adversarij inficiantur. De miraculis quod sint signa veræ Ecclesiæ prob. quia ea *DEUS solus* potest operari Psal. 71. v. 18. & assumpsit ea in hac providentia in signum veræ fidæi ut Marci ultimo dicitur, imò ipse Dominus ab iis probat suam à Patre missionem Joan. 5. v. 36. &c. Item inter plures Veteris Testamenti Prophetas hoc signum petebat Isaias C. 41. à falsis Diis.

Probatur jam hoc signum in sola Ecclesia Romano-Catholica reperiri: imò. enim quod attinet sanctitatem fidelium, quotquot ab Apostolorum temporibus usque huc floruerunt, omnes doctrinæ nostræ assertores fuerunt, ut: Iræneus, Justinus, Cyprianus, Hilarius, &c.

Eucharistiæ, Purgatorii, &c. aliorumque articulo-
 rum nostræ fidei Confessores, Doctores, &
 pro his propugnandis multa eorum millia San-
 guinem & vitam profuderunt. Assignent è
 contra Adversarij vel unicum à toto orbe no-
 minatum Sanctum vel Martyrem, dum nos
 myriades assignare parati sumus, qui scriptis &
 sanguine Romanæ Ecclesiæ subscripserunt?
 Sed fortè Apostolos dicent esse suos Sanctos,
 quos tam bene vendicant sibi Arianj, Anabapt.
 quam Calvinistæ vel Lutherani. Et si Apostoli
 fuerunt Sancti, in vera fide oportuit eos sancti-
 ficari, cum ergo etiam juxta Adversarios per
 subsequencia 17. sæcula multi fuerint Sancti,
 ij etiam debuerunt in vera fide sanctificari, aut
 ergo Apostoli non fuerunt Sancti, aut certè no-
 stri Sancti testantur Ecclesiam Romanam, in
 qua vixere veram fuisse Christi salvificam Ec-
 clesiam.

2dò. Quod attinet ad media ad sanctitatem
 conducentia, ea certè sola Romana Ecclesia ha-
 bet, quæ innumeris propè modis & viis suos
 filios ad bona opera, & sanctitatem perfectio-
 nemque vitæ spiritualis excitat, hinc tot Reli-
 giosas familias, congregationes, pœnitentia-
 rum genera &c. in se complectitur, dum è con-
 tra alij Acatholicorum sua Prædestinatione &
 Reprobatione, alij impossibilitate præceptorum
 ut servantur, alij bonorum operum vanitate,
 alij fidei solius virtute sine operibus se salvan-
 dos autumantes sternunt viam ad omnem vitæ
 licentiam.

3^{id}. Quod miracula attinet, hoc viguisse hodièque vigere in sola Romana Ecclesià ipsi Adversarij prudentiores qui habent rerum gestarum noticiam coguntur fateri quæ ipsius Augustini tempore propè innumera fuerunt ipso testante Lib. 1. Retract. Cap. 13. & hodie tam ad infidelium illuminationem quam ad Sanctorum suorum gloriam illustrandam, & ad animos fidelium piè excitandos Deus dignatur operari, ubi tamen omnes Acatholici (loquor saltem de novellis Sectariis Dominis Lutheranis & Calvinistis, ut prædecessores eorum subiceam) duobus propè jam Sæculis nec claudum aliquem equum miraculosè à se sanatum fuisse possunt gloriari. Sed cum de his duabus instantis notis ipsi Adversarij non multum controvertant, oggerantque de primo signo, illud minimè esse notam designativam Ecclesiæ, Personarum videlicet Ecclesiæ constituentium qualitatem, ad luculentum Augustini suffragium velut ad diribitorem calculum descendamus.

Augustinus Lib. 2. in Julianum: *Isti sunt* (inquit de profitentibus fidem Catholicam) *Episcopi, & Pastores docti, graves, sancti, veritatis acerrimi defensores, qui Catholicam fidem in lacte suxerunt, in cibo sumpserunt, cujus lac & cibum, parvis magnisque ministraverunt. Talibus post Apostolos sancta Ecclesia plantatoribus, rigatoribus, edificatoribus, pastoribus, nutritoribus crevit.*

IV.

De Ecclesia Catholicismo seu Universalitate.

Hoc signum veræ Christi Ecclesiæ competere etiam ipsi A catholici fatentur in Symbolo Apostolorum. Catholica autem ea præcipue dicitur Ecclesia, quæ per totum terrarum orbem fuit estque diffusa (saltem successivè & moraliter, quæ Ecclesiæ nota à Deo promissa est plurimis in locis veteris Testamenti v. g. *In omni loco à Solis ortu usque ad occasum sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio mundas quia magnum est nomen meum in gentibus.* Mal. 1. 11. & Psal. 18. 5. *In omnem terram exivit sonus eorum,* quod in Ecclesia completum esse testatur Paulus Rom. 10. v. 18. & scribens Ecclesiæ Romanæ Cap. 1. v. 8. *Fides inquit, vestra annuntiatur in universo mundo.* Idem prædicit Dominus frequenter Discipulis prout habetur Matth. 24. v. 14. & Act. 1. v. 8. Hinc S. Augustinus adeo signum evidens ait veræ Ecclesiæ nomen *Catholici*, ut eam appellationem ab ipsis inimicis etiam invitis asserat tribui veræ Ecclesiæ Lib. de vera Religione C. 7. inquiens: *Tenenda est nobis Christiana Religio, & ejus Ecclesiæ communicatio, quæ Catholica est, & nominatur non solum à suis, sed etiam ab omnibus inimicis.*

Ostenditur ergo solam Ecclesiam Romanam esse Catholicam, non quidem grammaticaliter sum.

sumptam pro coetu fidelium mœnibus Urbis Romanæ concluso, sed prout denominatur talis à capite ibidem residente, Magistro fidei, & Principe Ecclesiarum ut S. Iræneus, Cyprianus, Nazianzenus &c. appellant. Testis enim est Europa, Asia, Africa & America adhuc hodie, Fidem nostram in omnibus illis regionibus prædicatam, à multis millibus amplexam & sanguine consignatam fuisse, & in præsens ipsam in potioribus mundi partibus retineri, iplis infidelibus & Hæreticis Principibus severe prohibentibus eam prædicari, quam tamen morte copiosi non raro contestantur. Econtra ostendant novelli Hæretici aliquas Civitates vel Oppida Asiæ, Africæ, vel Americæ, imò plurima etiam Europæ loca (intelligo de Regnis avitam adhuc Religionem profitentibus) ubi eorum fides viguisset, solium imitata, quod nullus Patrum familias ex professo & industria feminat vel in unico agro Urbis totius, pullavit igitur inimici hominis invidiâ, sparsim in Europæ Provinciis duntaxat, cujus aliud initium sumpsisse in Saxonia, aliud in Galliis non pridem, omnes scimus. Dixi *non pridem*, ut verbo hoc novellam ostenderem, ut quæ à primis sæculis per omnes Christianorum ætates ad hæc tempora non descenderit: ex quo ipso defectu, illam esse universalem quivis prudens iure negaverit.

Prob. 2dò. Autoritate Conciliorum, Nicœni, Constantinopolitani, Ephesini, Calcedon.

nenſis, aliorumque plurimorum, in quibus & toto orbe tot centeni præſentes ſe ſtiterunt Epiſcopi, Doctores & Paſtores, qui omnes Romano Pontifici ſubjectionem & obedientiam præſtiterunt, cum illo communicârunt, ejusque definitionem tanquam ultimam deciſivam ſententiam expetiêrunt & acceptârunt.

Nec obſtat quidquam nos Pontificios & Pa-piſtas appellari, hoc enim nihil officit Catho-licismo, non enim nominatur à Pontifice tan-quam à fidei noſtræ Auctore & duce, prout Lu-therani & Calviniani à Luthero & Calvino ab-*hæreſum Principibus; ſed* ut Chriſoſtomus Hô-33. in Act. loquitur: *ab his qui præſunt, & gu-bernant Eccleſiam.* Quod porro obijciunt hanc univerſalitatem non fuiſſe promiſſam Eccleſiæ, niſi pro aliquibus primis Sæculis, id ſequenti puncto expediemus. Sed ne multis Lectorem detineam, juvat Sententiam Auguſtini audire, qui præter alia plurima Eccleſiæ veræ ſigna nu-merat, & ponit tali cum circumſtantia appel-lationem *Catholici* ut quocunque ævo, experi-mento poſſit probari quinam in civitate aliqua Catholicis pariter & Hæreſicis reſertâ teneant genuinam Chriſti fidem & doctrinam.

Auguſtinus Tomo 6to. contra Epiſt. Fun-dam. Multa ſunt quæ me in Eccleſiæ Catholice gremio juſtiſſimè tenent, tenet conſenſus populo-rum atque gentium, tenet authoritas miraculis firmata, ſpe nutrita, charitate auclâ, vetuſtate fir-mata &c. tenet me poſtremo ipſum Catholice no-men,

men, quod non finè causa inter tam multas hæreses sic ista sola Ecclesia obtinuit, ut cum omnes Hæretici se Catholicos dici velint, quarenti tamen peregrino alicui, ubi ad Catholicam conveniatur, nullus Hæreticus vel basilicam suam, vel domum audeat ostendere.

V.

De Successione Pastorum, & doctrina ab Apostolis deducta.

Esse Apostolicam signum infallibile vēræ Ecclesiæ non negant Adversarij, cùm ab Apost. Eph. 2. v. 10. dicatur *superedificata super fundamentum Apostolorum*, talem autem dicunt se habere, eò quod habeant fidem quam professi sunt Apostoli. At contra est 1mo. quod id ipsum dixerint omnes Hæretici Ariani, Nestoriani, Pelagiani, &c. Incumbit ergo de hoc ipso probatio, unde id demonstretur, quod habeant fidem Apostolicam. Contra est 2do. quod in humanis etiam ridiculum foret si quis se assereret esse hæredē Austriæ v.g. nec tamen posset ostendere genealogiam stirpis suæ à Comitibus de Habsburg descendisse, id quod clarè ex opposito toti orbi demonstrat Gloriosissimè orbi Romano Imperans Augustissima Domus Austriaca. Restat igitur ut ostendatur in qua Ecclesia sit fueritque non interrupta Successio Episcoporum, Doctorum & Pastorum ab Apo-

stolorum tempore, quos usque ad consummationem sæculi in opus ministerij dedisse Deum Ecclesiæ suæ testatur S. Paulus Eph. 4. v. 11. & seq.

Probo igitur hanc successionem haberi in sola Ecclesia Romano Catholica, quia in hac demonstratur clarè Pastorum & Sacerdotum ad Episcopos, Episcoporum ad summum Pontificem, Pontificum verò ad S. Petrum Apostolum & Christum usque, tam doctrinæ quam officij origo & propagatio. Sic S. Iræneus Lib. 3. c. 3. enumerat Episcopos Romanos usque ad Eleutherium, qui suo tempore sedebat, & per hanc *Successionem* dicit *confundi omnes Hæreticos*. Pariter fecit Optatus Milevitanus contra Donatistas, ut & Augustinus; ille quidem usque ad Syricium Papam, hic verò ad Anastasium deducendo Romanorum Pontificum successionem. Hinc omnes SS. PP. agnoverunt Ecclesiam Romanam habere veram successionem tam Ministrorum suorum quàm doctrinæ ab Apostolis, è multis Iræneus lib. 3. enumerans prout supra memini ejus Ecclesiæ Episcopos sic ait: *Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorum Principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est: eos, qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique fideles, conservata est ea, quæ ab Apostolis est traditio*. Item Amb. lib. 3. de Sacramentis c. 1. dicit Ecclesiæ Romanæ in omnibus consuetudinem, utpote *quæ domus DEI est sequi*
opor-

oportere. S. Hieronym. verò Epist. 2. ad Dā-
 masum: *Hic inquit in tres partes scissa est Ec-
 clesia, ad se rapere me festinat, ego interim clamo:
 qui Cathedra Petri jungitur, meus est.* Jam do-
 spacium A catholicis, proferant Catalogum
 suorum non dico Episcoporum Petro succeden-
 tium, sed saltē Prædicantium & Ministello-
 rum à tribus solū sæculis sibi constanter suc-
 cedentium, & qui, taceo Apostolicam doctri-
 nam, sed genuinam quam v. g. Cassoviæ Lu-
 therani profitentur (ut illi appellant Evange-
 licam) prædicassent, facile autem ostendetur
 à nobis non solū personarum talium defe-
 ctus, verū etiam ipsius doctrinæ Lutheranae
 Calvinianæque frequens mutatio à 170. annis
 inter eos facta. Ridiculum porrò est quod de
 defectione Apostolicæ doctrinæ & personarum,
 mustitant Adversarij, ostendant enim quo An-
 no, sub quo Pontifice, Cæsare &c. contra Chri-
 sti promissum & fidem hæc defectio contigit?
 si verba verbis tantū addant, standum ceræ
 erit potius æternæ veritatis oraculo Matt. 16.
 18. *Porta inferi non prevalebunt adversus*
eam, & C. 28. 1. 20. Ecce ego vobiscum sum us-
que ad consummationem sæculi; admoneo ta-
 men A catholicum verbis Augustini contra Do-
 natistas (in Psal. 102. Conc. 2.) olim prola-
 tis, qui pariter Ecclesiam Apostolicam defecisse
 aiebant: *O impudentem vocem: illa non est?*
quia tu in illa non es; vide ne tu ideo non sis,
nam illa erit, & si tu non sis. Sed clariùs de hac

re loquentem S. Doctorem præter textum Puncto 2. citatum placeat audire.

Augustinus Tomo 6. contra Epist. fund. Tene me in Ecclesiæ Catholica gremio &c. ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves Dominus commendavit usque ad præsentem Episcopum successio Sacerdotum. Et alibi Lib. de unitate credendi c. 17. Dubitabimus nos illius Ecclesiæ condere gremio, quæ ab Apostolica Sede per successiones Episcoporum, frustra hæreticis circumlatrantibus culmen authoritatis obtinuit?

VI.

De Infallibilitate Ecclesiæ.

Ecclesiam Christi in fidei controversiis errare posse censent Hæretici: nos verò notam hanc esse Ecclesiæ, necessariam & tenemus, & probamus. imò, ex scriptura: Isaïæ enim § 4. v. 4. & c. § 9. v. ult. expressè promittitur mansurus Spiritus Domini usque in sempiternum in semine populi DEI. Item Joan. 14. v. 26. Spiritus S. promittitur Ecclesiæ qui docebit omnia, utique non falsa, & c. 14. v. 16. ait Dominus: Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum. §. 17. Spiritum veritatis &c. vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Quæ promissiones quòd non sint tantum Apostolis in individuo factæ, sed etiam eorum successoribus patet ex ly æternum, quod clariùs
expri-

exprimitur in illis Christi verbis Matth. 28.
v. 20. *Ecce ego vobiscum sum usque ad consum-*
mationem sæculi. Apostolorum autem nullus
indignit hanc assistentiâ à 16. sæculis, ergo.

Confirmatur adhuc ex scriptura: 1. Tim. 3.
v. 15. dicitur *Ecclesia DEI vici columna & fir-*
mamentum veritatis, qualis autem columna
quale firmamentum veritatis, si falsam doctri-
nam fulcire & firmare potest? Nec potest dici
Ecclesiam sufficienter dici infallibilem, & co-
lumnâ veræ doctrinæ ex eo præcisè, quòd
scripturam, in qua vera doctrina continetur,
custodiat; hoc enim habet omnis bibliotheca,
cujus est custodire libros, quod utique effugi-
um est hominis materialiter loquentis. De-
inde si Ecclesia potest errare in aliis fidei arti-
culis, cur non in conservatione vel corruptione
scripturæ? Deinde Eph. 1. v. 22. & sequent.
Ecclesia dicitur membrum sub capite Christo, &
ejus plenitudo, non habens maculam, aut aliquid
hujusmodi, quæ potest autem esse major macu-
la, quam error in fide?

Prob. jam hanc infallibilitatem reperiri in
sola Ecclesia Rom. Catholica: imò, ex proba-
tis debet esse infallibilitas in aliqua Ecclesia, sed
in nulla alia est, ut discurrendo per omnes se-
ctas facile demonstratur, cum quælibet earum
singulis fere decenniis mutet opinionem in re-
bus fidei, ergo. Prob. 2dò. Dominus promi-
sit assistentiam Petro, Matth. 16. v. 18. *Tu es*
Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesi-

am meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam. Qualis porro petra, quale ædificium sit illud si ruere potest? aut ubi promissionis à Christo factæ effectus, si Roma portis inferorum sacrificat? Has autem promissiones sonare etiam pro successoribus Petri, patet etiam ex eo, quòd illi commiserit pascendas oves, & indefectibilitatem fidei, confirmationemque fratrum suorum, Joan. 21. & Luc. 22. quæ utique debebant fieri etiam post mortem Petri, igitur in successoribus ejus.

Confirmatur efficaci argumento à miraculis; quæ usque ad hodiernam diem manent in Ecclesia Romana, si enim hæc testarentur falsam doctrinam, meritò possemus cum Richardo à S. Victore dicere Lib. 1. de Trin. c. 2. *Domine si error est quod credimus, à te decepti sumus, ista enim nobis in signis & prodigiis confirmata sunt quæ non nisi à te fieri potuerunt.* Et certe injuriam facit Christo, qui dicit cum Paulo (Eph. 1. v. 4. & 5.) Ecclesiam esse *Sanctam & immaculatam*, & tamen eam asserit in fide defectibilem. Imò injuriosius est & Spiritui S. quem mendacem facit blasphemè, si enim Ecclesia fallibilis est, necesse est, sit fallibilis & regula fidei & morum in Ecclesia, quæ si fallibilis est, fallibilis est & Spiritus S. qui eam regulat. Rursum mi Lector consequentiam hanc, an non jure incurrant nomen blasphemorum Adversarij nostri, ut qui peccatum in Spiritum S. committunt talia asserendo.

Ad

Ad omnes verò A catholicorum objectiones diluendas notandum, Pontifices prout homines privatos errare posse, at dum è cathedra Petri loquuntur cum assistentia Spiritûs S. id est definitivè quidpiam pro tota Ecclesia in linea morum & fidei resolvunt, etiam extra Concilium, errare non posse. Et certè etiam extra Concilium de rebus fidei consultum fuisse Pontificem S. August. clarè testatur Serm. 2. de verbis Apostoli. S. Hieron. verò exemplò suò hoc ipsum confirmat, dum in quæstione intricatissima ad Damasum Papam recurrit, sciens certissimè Vicario Christi datam esse assistentiam Spiritûs S. infallibiliter Ecclesiam dirigentis. Sic igitur ad Damasum olim Hieron. *Super istam Petram edificatam Ecclesiam scio, obsecro, ut mihi literis tuis sive tacendarum sive dicendarum trium Hypostaseon detur auctoritas, non timebo dicere tres hypostases, si jubetis.* Notent adversarij hæc ultima verba tanti Doctoris de cujus sapientia ipse Augustinus in multis Hieronymum consulens testimonium dedit dum diceret: *Quis scit, quod Hieron. ignoravit?* & fateantur tandem, in Universalis Ecclesiæ primo Pastore, & ejus quam regit Ecclesiâ, dari infallibilitatem. Sed quid de hoc puncto S. Augustinus.

Augustinus lib. contra Epist. Manich. c. 5. Ego verò Evangelio non crederem, nisi me Cathol. Ecclesiæ commoveret autoritas. & lib. 1. de symb. ad catech. c. 6. Ipsa est Ecclesia Sancta,

Ecclesia una, Ecclesia vera, Ecclesia Catholica, contra omnes hareses pugnans. Pugnare potest, expugnari tamen non potest. Hareses omnes de illa exiverunt tanquam sarmenta inutilia à vite precisas: ipsa autem manet in radice sua, & Epist. 163. In Rom. Ecclesia semper Apostolica cathedraviguit Principatus, in qua sedet Petrus, & nunc sedet Anastasius. Item lib. contra Cres. c. 23. Quia Scriptura Sacra fallere non potest, quisquis falli metuit obscuritate questionis, Ecclesiam de illa consulat.

VII.

Ostenditur extra Ecclesiam Romano-Catholicam neminem posse salvari.

Primò ostenditur Gentiles, Mahometanos, Judæos non posse salvari: quia ut ait Paulus Hebr. 11. v. 6. *Sine fide impossibile est placere DEO.* & Marc. 16. v. 16. *Æterna Veritas dixit sententiam irrevocabilem: Qui non crediderit condemnabitur*, atqui hi infideles non habent fidem supernaturalem in Christum quem negant, ergo, *jam judicati sunt* (Joan. 3. v. 18. & 36.) *nec videbunt vitam, sed ira DEI manet super eos.* Hoc sonat etiam de Arianis, qui tantum denominativè sunt Christiani, nec sunt regenerati per verum baptismum.

Probatur jam de omnibus Christianis, qui vel in unico fidei articulo à Catholica (quam
ostendit.

ostendimus solam esse Romanam) dissenti-
unt : Salvifica fides debet esse una unitate do-
ctrinae ut supra ostensum est, & patet ex Eph. 4.
v. 5. *Unus Dominus, una fides, unum baptisma,*
& 1. Cor. 10. v. 17. *Quoniam unus panis, &*
unum corpus sumus &c. ait Apostolus, atqui
A catholici non habent hanc unitatem fidei,
cum in essentialibus inter se dissentiant (ut
puncto 2do, attigi) ergo nec habent, salvifi-
cam fidem. Prob. 2do. Ad rectitudinem vo-
luntatis non sufficit unius mandati Divini ob-
servatio, sed requiritur omnium, ita, ut *si tan-*
tum offendat in uno, factus est homo omnium re-
us. Jac. 2. v. 10. ergo etiam ad rectitudinem
intellectus requiritur ut Deo revelanti æque
credat, unum quam alterum fidei articulum,
si enim uni discredat, facit certe affectivè De-
um mendacem. Prob. 3tio. *Qui non audierit*
Ecclesiam, debet haberi ut *Ethnicus & Publi-*
canus id est Idololatra, inquit Dominus Matt.
18. v. 17. Sed nullus Ethnicus & Publicanus
potest salvari, ergo. Deinde cum Ecclesiam
spernant A catholici, Christum spernunt, quod
certè mortiferum est. imò hæc contradictio &
repugnantia 1. Reg. 15. v. 23. *peccatum ario-*
landi & idololatriæ appellatur, ab Augustino
vetò *Summa impietas*; atqui his infectus non
salvatur ergo nec A catholici Ecclesiæ Christi
repugnantes. Prob. 4to. Si discredentes ar-
ticulis fidei nostræ hodierni A catholici possunt
salvari, infero; ergo salvati sunt omnes Aria-
ni,

ni, Nestoriani, Pelagiani, Donatistæ &c. hi enim æquè Symbolum Apostolorum se credere affirmabant, ut S. Augustinus in symb. tom. 3. c. 1. testatur dicens: *Hæretici plerumque venena sua sub ipsis paucis symboli verbis occultare conati sunt.* At qui eos salvatos esse, nec adversarij nostri concedunt, ergo nec se extra Ecclesiam Romanam salvandos existiment. Prob. 5to. Ad eandem visionem beatificam omnes homines sunt vocati, ergo etiam per eadem media cardinalia salutis voluit Deus eam obtineri, quorum mediorum maximum est fides, per quam dicit Paulus *nos gratiâ salvari* Eph. 2. v. 18. ergo sicut tunc eandem quoad Substantiam beatificâ visione visuri sumus Deum de facie ad faciem, ita nunc in ænigmate eandem fide debemus credere 1. Cor. 13. Et certè non est ratio cur idem Apostolus tam seriò Hebræos monuisset (C. 13.) *ne doctrinis variis abducantur*, si in quavis fide posset salus obtineri. Prob. 6to. efficaci argumento interrogativo: Vel potest quis in Romano-Catholica Ecclesia salvari, vel non? Si non? ergo periêrunt tot myriades Confessorum & Martyrum à 12. sæculis, qui in ea vixerunt, quod nemo dicit. Si potest autem in ea quispiam salvari? hæc certè unicè est salvifica vera, & infallibilis Dei Ecclesia, quæ inter cæteros fidei articulos docet nullum extra Ecclesiâ hanc posse salvari, ergo.

Accedit adhortationis locò ultimum argumentum adversùs Dominos Adversarios: In

ea Ecclesia tutè standum est, in qua posse salvari hominem omnes dicunt, & in ea non est standum, de qua aliqui imò plerique dicunt in ea non posse hominem salvari, sed omnes etiam A catholici dicunt in nostra Ecclesia posse salvari hominem, ut à discretioribus illorum, centies ipse audiui; è contra de Religione v. g. Lutherana, non tantùm nos Catholici, sed reliquæ etiam potissimum Sectæ dicunt non salvandos ullos in ea, idem singillatim applica omnibus aliis Sectis, ergo in nostra sola Religione standum esse prudens existimabis, qui salutem animæ tuæ cordi altiùs impressam habes. Quod Augustini calamo finaliter definiendum committamus.

Augustinus Epist. 10. ad Bonifacium Comitem sub finem: Ecclesia Catholica sola est corpus Christi, cujus ille caput est, Salvator corporis sui. Extra hoc corpus neminem vivificat Spiritus Sanctus. Et paulò post: Non habent itaque Spiritum Sanctum, qui sunt extra Ecclesiam. Et Epist. 125. ad Donat. Quisquis ergo ab hac Catholica Ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere, quod à Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam, sed ira DEI manet super eum.

DILEMATA,

Quæ quamvis frequenter Aca-
tholicis proposita, nunquam ta-
men soluta sunt, nec solvi possunt,
modò directè, sinè ambagibus,
& ad meritum rei responsio
exigatur.

I.

AN Ecclesia aliqua Acatolicorum v. g. Lu-
therana vel Calviniana sit antiqua, vel no-
va? Si respondeatur: *Est antiqua*. Quæritur:
Quis eam ante Lutherum vel Calvinum professus
sit? Quis veterum Scriptorum ejus meminerit?
Ubi ejus doctrina fuerit prædicata per 1500.
annos.

Si verò dicatur: *est nova*. Jam patet eam
esse hæreticam, Catholica enim ante 1680.
circiter annos est à Christo fundata.

Ad hoc dilemma varij variè respondere co-
nantur; dicunt siquidem eam esse antiquam;
signatamen ejus nulla demonstrant. Si dica-
tur: *eam in scriptura latuisse ante Lutherum*
aut Calvinum. Idem omnes dicere possunt pro
se alij Hæretici. Sin autem dicatur: *eam in*
cordibus fidelium fuisse. Nominent hos fideles,
locum, tempus, quò viguerint? & quidem in
particulari.

Quæ.

II.

Quæritur: *An vera Christi Ecclesia sit fallibilis, vel infallibilis?* Si dicatur: *Eam esse infallibilem.* Infero: ergo non est falsa Ecclesia Romano-Catholica, quam plerumque ipsi Acatholici primis 4. Sæculis fatentur veram Christi Ecclesiam fuisse; proinde hodiedum eadem sola & non Acatholicorum, erit vera Christi Ecclesia.

Si alterum dicatur: *Eam esse fallibilem,* viderit hoc admissio adversarius noster, nec nova ultro arma in se nobis suppeditet, ac vel hoc ipso falsam esse Ecclesiam suam luculentè comprobet, dum argumenta omnia, quæ contra Romano-Catholicos ponit, in suum ipsius cololum detorta sentiet.

Ad hoc dilemma alij respondent: *Ecclesiam esse infallibilem,* sed non prout illa homines complectitur, verum prout continet doctrinam Evangelicam. At hæc Responsio non est ad quæsitum, quæritur enim de Ecclesia, congregationem fidelium, sub uno Capite, eadem fidei professione, Sacramentorumque usu, complectente.

Alij respondent *fuisse fallibilem,* at hodie infallibilem esse ob spiritûs privati assistentiam; verum hoc effugium supra jam est explosum, utpote usurpabile à quovis Mahometano.

Quæ-

III.

Quæritur : *Vel homines possunt salvari in Ecclesia Romana, vel non possunt?* Si non possunt? ergo damnati sunt omnes fideles, seu totus mundus perit, usque ad tempora Lutheri & Calvini: perivêre tot millia Martyrum, Confessorum quos fatentur ipsi A catholici fuisse Romano Catholicos. Ergo primò apertæ sunt Cœli portæ Annô. 1517. dum Lutherus suam doctrinam publicè ausus est prædicare.

Si dicatur : *posse salvari homines in Romano Catholica Ecclesia.* Cur eam, obsecro, deseruerunt A catholicorum Primores?

Ad hoc dilemma plerumque respondent A catholici : Papistas quoque *posse salvari* si bene operentur; certio rem tamen salutem sperari, vel potius credi apud Lutheranos, & Calv. At quomodo salvabitur sine vera fide Papista? cum impossibile sit placere DEO sine fide (ut supra probatum est) eaque vera ac unica. Deinde unde certior salus in A catholicorum fide? ubi bona opera flocci penduntur, consilia Evangelica, jejunia, rigores &c. exploduntur.

Quod si dicatur : olim salvatos fuisse Papistas, utpote materiales solùm Hæreticos, hodie verò minimè, ob copiam Ministrorum, purum verbum DEI prædicantium;

Respondeo ad responsionem hanc : etiam si nulla intrinseca quæmpiam moveret Fidei Catholicæ seu doctrinæ veritas, desumpta à Scri-

pturæ,

pturæ, Conciliorum, Patrumque evidentissimis testimoniis, sola tamen Authoritas Ministrorum, hodie in Ecclesia Catholica degentium quemvis prudentem inducere posset comparative ad Ministellos Acatholicorum, ad credendum, solam nostram esse veram Christi Ecclesiam. Ubi enim obsecro, signa in Evangelio expressa reperiis in Ministris Ecclesiæ v. g. Luth. aut Calv. quis eorum fecit signa Marci 16. proposita? quis eorum ivit ad gentes barbaras convertendas, juxta præceptum Domini? Marci 16. Matth. 10. quis eorum sanguinem optat profundere, taceo profudit, pro fide & animabus? juxta illud Joan. 15. v. 13. Hæc autem omnia signa sæculis omnibus durârunt, hodièque durant in Ministris Ecclesiæ Catholicæ.

IV.

Quæritur: Ecclesia Acatholicorum v. g. Lutherana, vel Calviniana, si fuit ante Lutherum, aut Calvinum, vel erat *visibilis*, vel *invisibilis*? Si dicatur fuisse *visibilis*; juxta jam dicta assignetur locus, personæ testes, & aliæ circumstantiæ ex aliquo Historico etiam profanissimo.

Si dicatur fuisse *Invisibilis*? id ipsum jactabunt de sua secta Ariani, Anabaptistæ &c. Nec idcirco vera apud illos Ecclesia.

V.

Quæritur : Acatholicorum modernorum Ecclesia ante 158. annos vel fuit *sancta*, vel non? si fuit *sancta*? nominetur aliquis ex sanctis Lutheranis, aut Calvinianis, dicant: ubi, apud quem Scriptorem ejus miracula, morum innocentia, ac vitæ sanctitas recenseantur?

Si verò *non* fuit *sancta*? hoc ipso non fuit vera Christi Ecclesia, quæ tot semper Martyres, Confessores &c. habuit. Signa certè veræ, sanctæque doctrinæ, juxta illud Matth. 7. v. 16. *Ex fructibus eorum cognoscitis eos*, sunt opera facta secundum legem, & beneplacitum Domini; hæc porro nec Lutherani, nec Calvinistæ admittunt necessaria, igitur signa nulla ad contestandam Religionis suæ arbitrariæ sanctitatem exhibent.

VI.

Quæritur : Acatholicorum Antesignani, v. g. Lutherus & Calvinus, cum de cælo non acceperint miraculosè per Angelum aliquam scripturam, sed ante 158. annos ab Ecclesia Romana, quæritur, inquam, an eò tempore fuerit *vera*, Ecclesia Romana, vel non?

Si fuit *vera*? quis negabit? jure perfidiæ damnandos esse omnes ejusmodi desertores veræ Ecclesiæ.

Si verò dicatur: eam fuisse eò tempore *falsam*? quomodo ergo constat, Acatholicos habere

bere veram scripturam, & purum verbum Dei, cum illud à Romana Ecclesia, quam falsam fuisse calumniantur, acceperint? certè, si sic esset, parum scripturæ suæ superædificare possent, multò enim faciliùs Romana Ecclesia tot sæculis potuit Scripturam occultè corrumpere, quam veram fidem publicè paulatim deferere.

Si dicatur: id ob specialem Dei providentiam non contigisse cum scriptura, ut corrumpetur. Repono ego: multò evidentiora promissa Dei haberi de Ecclesiæ infallibilitate, ut supra sparsim probatum est, quam de scripturæ incorruptibilitate, cui hodie, etiam ipsi Acatbolici contra invicem pugnantes fatentur, à multis (nec aliis quam suæ farinae hominibus) multa vel addita, vel dempta fuisse, ut adeò sublimes ejusmodi Doctores & Spiritum Sanctum in sacris loquentem paginis corrigere velle videantur. Ecclesia ergo Romana infallibilis fuerit usque huc, cum scriptura ejus, quam ab ipsa Sectarij acceperunt, sit incorrupta, illique ipsi primò corruerint, ut manifestè, cum antiquis bibliis quæ à multis sæculis ante Lutherum impressa in multis adhuc bibliothecis reperiuntur, moderna hæreticorum biblia conferenti patebit.

VII.

Quæritur: Religio Acatolicorum qua talis, seu quatenus est dissentiens à Romana,

na, consistit in Articulis purè negativis. v. g. *Non est Purgatorium, non est Papa &c.* Quæritur, inquam, an hi Articuli expressè *contineantur* in Scriptura; vel non?

Si continentur? excutiant sua biblia, ut illum textum ostendere possint.

Si verò *non continentur*? ergo contra universale suum axioma: *nihil esse credendum, nisi quod expressè habetur in scriptura.* Jam admittet Acatholicus, omnes suos Articulos credi posse, nec tamen in scriptura contineri; quod tamen secundum ipsos est falsum.

Nec potest dici: hos esse accidentales Articulos, quia quæ à Deo revelata sunt, ea credere fidelium est, illis dissentire infidelium: proinde tam bene essentialia sunt relatè ad Deum revelantem, quam alia, in quibus nobiscum consentiunt; porro particulatim paucis ostensum est supra, hos etiam Articulos æquè esse ab ipso Deo revelatos.

VIII.

Quæritur: Cùm dicant Ecclesiam Romano-Catholicam quintò circiter sæculò defecisse, num illa *simul*, vel *successive* defecerit?

Non tota *simul*, quia hoc æquè est absurdum dicere, ac, si quis dicat v. g. 31^mà. Decembris decubuerunt omnes Romani & 1^mà. Januarij turrexerunt omnes Lutherani & Calvinistæ. Et certè tam prodigiosa metamorphoseos esset aliquod vestigium apud Historicos eorum

eorum sæculorum, quod tamen nullibi est legere.

Si dicatur: *successivè*: seu quòd una pars cœperit aliquem fidei Articulum negare, & tandem paulatim eam doctrinam omnes amplexi sint. Hoc æquè repugnat dici; quotiescunque enim aliqui cœperunt aliquem Articulum fidei priùs creditum negare continuo ab Ecclesia tales rescissi & damnati sunt, ut constat è propositionibus suprâ expositis, & casu plurium: Arii, Nestorij, Pelagij, Berengarij, Vikleffi, Joannis Huss, Lutheri, Calvini &c. Et certè ab universo orbe isti semper Hæretici sunt habiti.

IX.

Quæritur: Donum miraculorum vel est *certum* Ecclesiæ veræ *signum*. vel non?

Si dicatur: *non esse certum*. Ecclesiæ veræ *signum*, est blasphemia in Christum, & insimulatio ejus de fraude, & impostura, ut qui miracula pro signo certo, & indubitato veræ Ecclesiæ proposuerit. Matth. 11. *Cæci vident, claudi ambulant, &c.* Et Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint &c.* Et per hæc signa Judæos & Gentiles ad suam Ecclesiam adduxit.

Si verò dicatur: donum miraculorum esse *certum signum* veræ Ecclesiæ; ostendant aliquod miraculum à suis Ministrellis patratum? certè Erasmus ipse Rotherodamus fatetur. omnes reformatores illius *istius* sæculi ne ullum quidem claudum equum potuisse miraculosè sanare.

Econtra apud Catholicos hoc vigere donum, certissimum est. & qui Acatholicorum id inficiantur similes sunt Judæis Christi ipsius miracula Magiæ, & Imposturæ tribuentibus.

X.

Quæritur: An Arius v. g. (par est ratio de aliis antiquis Hæresiarchis) sit *rite condemnatus* tanquam Hæreticus, nec ne?

Si dicatur *non rite condemnatus*? sentit talis cum Ario, & Hæresiarchis veteribus, condemnâtque totam Ecclesiam, primitivam, eos condemnantem.

Si dicatur *rite condemnatus*, & Hæreticus pronunciatus? idem debent admittere Acatholici de Luthero, Calvino &c. uterque enim, tam Arius, quam v. g. ex modernis Novatoribus, Lutherus, eodem modò ab universa Ecclesia damnatus, & separatus fuit; & ideo, sicut ille à toto orbe Hæreticus habitus fuit, à tempore suæ condemnationis, ita certè oportet hunc haberi.

Par utroque est ratio: Sicut hoc tempore dixit Lutherus, Ecclesiam Romanam errare, eodem modò dixit suò tempore Arius; hoc tamen nihil obfuit, quò minùs à toto orbe Hæreticus haberetur; & sicut hodie Lutherani, & Calvinistæ citant pro se scripturam, ità multò magis instanter eam pro suo errore citabant Ariani, textumque per textus interpretabantur. Et sicut hodie Calvinistæ de metaphoricis Chri-

Christi præsentia sentiunt in Eucharistia, ita Ariani olim sentiebant de morali & metaphorica voluntatum unitate, Patris nempe cum Filio.

Denique quidquid pro se prætendit quivis A catholicorum, eodem certè jure pro se dicet, & dixit omnis Arianus, vel Nestorianus, &c.

Tu proinde, Lector Christiane, si immensa Dei bonitas te hoc in unice salvifico ovili Ecclesiæ Catholicæ collocavit, gratulare felicitati tuæ, laudes & gratias decanta ei, qui non fecit taliter omni nationi.

Te verò Lector A catholice per JESU CHRISTI vulnera precor, miserere tui ipsius, depone coecitatem, frange contumaciam vince respectus, locum da veritati; perpende, obsecro negotiū salutis tuæ tantum, considera hæc, rumina sed animò pacatò, tranquillò, & ad æquilibrium compositò, noli credere primis statim tuis tuorumque occurrentibus inanitatibus, & insaniis falsis; confer tua cum his diligenter & videbis, nihil omnino soliditatis sectæ tuæ inesse Verbo: quantocius, dum tempus habes, redi, redi ad ovile, ad Pastorem tuum ô Christi redempta sanguine ovicula, ne æternum pereas.

THESES EX UNIVERSA PHILOSOPHIA.

EX LOGICA.

I.

Philosophia est Scientia rerum natu-
ralium. Primum in ea certitudinis
subjectivæ principium est illud *Cartesi*:
quidquid in Idea clara &c. II. Logica
est Scientia intellegendi practica divisa in
scientiam *percipiendi*, *judicandi*, *ratio-*
cinandi, RR. addunt: *ordinandi*. III.
Idea complexa potest esse falsa; non i-
tem simplex. Per inadæquatam dantur
præcisiones objectivæ, per has Universale.
IV. Nec veterum nec RR. placent *Cate-*
goriæ. iis substituimus *Genealogiam entis*.
V. Quodvis *Judicium* est determinatè
verum aut falsum etiam de futuris con-

tingentibus. VI. Syllogismi demonstrativi effectus est Scientia, Topici opinio, qui in eodem intellectu nequeunt componi. VII. Methodus alia est *analytica*, alia *Synthetica*.

EX METAPHYSICA.

VIII. Metaphysica dividitur in Ontologiam & Pneumatologiam. Illa agit de ente & illius attributis generatim. IX. Entis attributa absoluta sunt: Unitas Veritas Bonitas. Identitas est essentialis unitas. Distinctio est entium pluralitas simul identitatis negationem dicens. X. Attributa respectiva sunt: *relatio* in tribus constituta, *locatio*, *duratio*. Locus internus physicè spectatus est ipsum corpus locatum. Tempus est numerus motus. XI. Substantia alia est spiritualis, alia materialis, illa habet virtutem activam; materia autem est potentia passiva, adeoque instrumentum aut occasio alterius agentis. XII. Nulla est necessitas ut agentia creata habeant virtutem activam novi entis substantialis productivam. XIII. Spiritus essentialia non consistit in actuali cogitatione ut vult *Cartesius*. XIV. Anima hominis est indivisibilis, immortalis natura sua, verè agit & volendo & percipiendo. XV. Est instructa idæis objectivè

Ævis à Deo in ortu ingenitis. XVI. Habet commercium cum corpore in lege Dei constitutum vi cuius certas perceptiones certi corporis motus, & vicissim consequuntur. XVII. Deus est ens à se, ejus existentia demonstratur à posteriori. Est unus, infinitus, æternus ita ut nulla creatura possit esse infinita, aut ab æterno existens. XVIII. Creaturæ indigent directâ illius conservatione, & immediato concursu in operando.

EX PHYSICA.

XIX. Physica est scientia corporis naturalis, quod est substantia radicaliter impenetrabilis & extensa. XX. Illius materia prima *sensibiliter & physicè* spectata (nec enim de illa *metaphysicè & insensibiliter* spectata, ut Peripatetici docent, quidquam decidimus) sunt minima naturalia, naturaliter impenetrabilia, indivisibilia, mole inæqualia, varie figurata, numero finita. XXI. Salvantur tamen omnes continui difficultates. XXII. Ex his homogenea constituunt elementum; heterogenea autem variè inter se combinata corpus mixtum. XXIII. Præter vulgata elementa datur materia subtilis. XXIV. Unde nulla est necessitas vacui disseminati etiam ad salvandam condensatio-

nam & rarefactionem, quæ habetur per
dilatationem pororum precedente aut
comitante ingressu corpusculorum in-
sensibili XXV. Principia 2da mixto-
rum sunt molecule elementares adun-
tatem propriam in iis actu remanen-
tes; potestate autem secundum proprie-
tates sensibiles. XXVI. Omnis actio
materialis fit motu. Verum est illud
Aristotelis de corpore: *quidquid move-
tur ab alio movetur.* XXVII. Motus
gravium deorsum provenit à vi centri-
peta, Vis elastica à materia subtili po-
ros interfluente, reflexio ab elaterio.
XXVIII. Motus horroris vacui veriùs
adscribuntur aeris ponderi, vel elate-
rio, aut utrique. XXIX. Lux est pres-
sio rectilinea substantiæ luminosæ à cor-
poris lucidi motu profecta. XXX. Co-
lor est varia radiorum luminis oculos
percellentium ab objecto profecta vibra-
tio. XXXI. Sonus est tremulus & re-
ciprocus aeris motus à tremore parti-
um corporis sonori proveniens, & or-
ganum auditus afficiens. XXXII. Ca-
lor consistit in motu vehementi pertur-
bato & expansivo partium insensibilium
corporis calidi. XXXIII. Frigus sal-
tem dolorificum in appulsu particularum
salino-mercurialium cuneorum instar
corporum meatibus se insipientium &
intestinum partium motum retardanti-
um.

um. XXXIV. Tychonis systema veteribus scripturæ est congruentius. XXXV. Copernici autem naturæ simplicitati, unde ut Hypotesis defendi potest. XXXVI. Sol & Stellæ fixæ sunt corpora ignea. Planetæ opaca à sole illuminata. XXXVII. Solis maculæ sunt nubes ex fuliginibus genitæ; lunæ autem perennes sunt maria. XXXVIII. Cometæ sunt corpora solida opaca mundo cœva. XXXIX. Astra moventur ab extrinseco per vim centripetam & centrifugam. XL. Non influunt in sublunaria nisi actione lucis & caloris. XLI. Meteora emphatica generantur ex halitibus sursum evectis. Fulmen non est lapis, sed exhalatio accensa. XLII. Terra non est figuræ sphaericidicæ. XLIII. Ætus maris phænomena explicantur per pressionem lunæ & fermentationem. XLIV. Fontium perennium origo explicari potest & ex mari & ex pluviis nivibusque solutis. XLV. Magnetis virtutes salvantur per effluvia magnetica. XLVI. Plantæ nascuntur ex specifico semine. XLVII. Bruta licet potuerint esse; nunc tamen non sunt automata; sed habent animam ab organica dispositione & spiritibus animalibus distinctam. XLVIII. Homo est substantia constans corpore &

& anima unitis. XLIX. Illius sensa-
tio perficitur in cerebro ubi sedes est
animæ. L. Vita corporis dependet à
motu cordis & cerebri, qui si to-
taliter cesset est mors, ulti-
mum Philosophi Chri-
stiani corollarium.

+

Fr

Ad Simpliorem usum
fr Maurity Poros.

